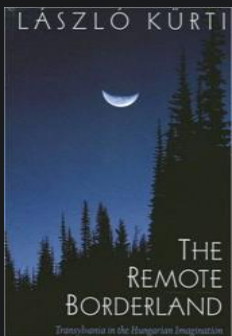

(EL)KÉPZELT ERDÉLY?

A nemzeti idea, a közösségi gondolat
jogos (?) kritikája.

Erdőelve
Transsylvania
Siebenbürgen
Transilvania
Ardeal
Siweberjen

László Kürti: The Remote Borderland – Transylvania in the Hungarian imagination (State University of New York, 2001; Online: <http://www.pdfbook.co.ke/>)

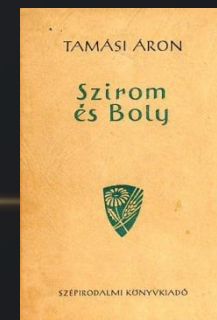
György Péter: Állatkert Kolozsváron - Képzelt Erdély (Magvető Könyvkiadó, 2013)

Ablonczy Balázs: A visszatért Erdély (Jaffa Kiadó, 2011)

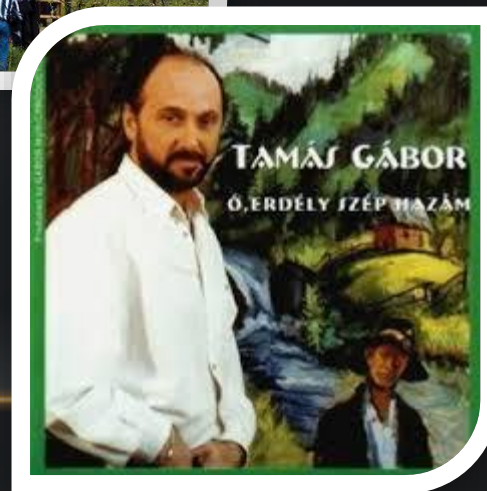
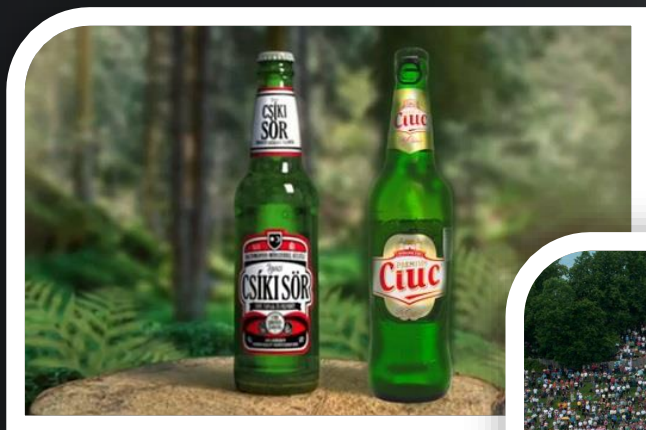
„Manapság már nemigen van olyan ember, akit régi szokás szerint vándornak lehetne nevezni. De ha mégis volna, mutatóba egy legalább, vándorútajából az az egy sem hagyná ki Erdélyt bizonyosan. S nem is bánná meg, hogy kíváncsi volt oda elmenni, mert ritka földet s nem közönséges lakosságot ismerne meg. Bandukolhatna olyan országúton, amelyet csoda tartósra még a rómaiak építettek volt; aludhatnék olyan ősízű várhegyek tövében vagy avatag és gyűrűs vadhelyeken, amelyek hunokat és avarokat is láttak valaha. Megtalálhatná Szent László nyomait és eleven hírét; s elgondolkozva üldögélhetne omladék várfalakon, melyeket szabadságuk védelmére emeltek volt szegény emberek.”

Tamási Áron: Bölcső és Bagoly

ÁLLÍTÁS: a valóságos Erdélyt, az erdélyi magyarok igazi kihívásait nem ismerik
→ így milyen megoldási alternatívák lehetnek?

- Oktatás
- Mediatizált kép
- A nemzeti idea egyszerűsítései
- Politikai célok
- Gazdasági érdekek

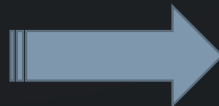

Fő kérdés: hogy jelenik meg az erdélyi (magyar) ember az anyaországi magyarok képzetében?

Kapcsolódó kérdés: mit is jelent, hogy a nemzet egy elképzelt közösség, hogy működik az elképzelés?

erdélyi magyar = székely? román?

Őshonos, „teljes társadalom”, néprajzi, földrajzi, vallási stb. tagoltság

SZOMSZÉDNÉNI PRODUKCIÓS IRODA

WWW.EJKE.HU

OPEN STAGE

www.open-stage.ro

beugrót:
teljes ár: 15 RON
diákár: 10 RON

Székelylend

Székely, 51-es, „Lájos” LEMEZDEMUTATÓ ELŐRÖG

LUNG LÁSZLÓ ZSOLT – KOZMA ÁRTILA

május 11. kedd, 19.00 óra május 14. szerda, 19.00 óra május 15. csütörtök, 19.00 óra
Antalfi János Kulturális Központ Hegyvidéki Kulturális Központ Csikvári Kulturális Központ

Előzetes Csikvári 24-FORUM G. György 24-FORUM 24-FORUM

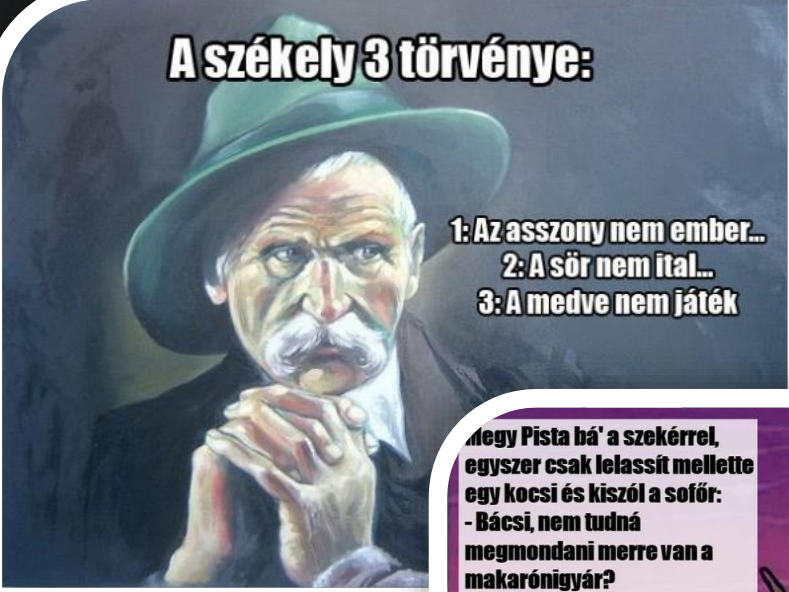
Kürti a következő fontos témaköröket azonosítja:

1. Az erdélyi történelem demagóg, vagy éppen (ál)tudományos manipulációja kiszolgálandó és igazolandó az aktuális politikai célokat.
2. Az államszocializmus (Marxista-Leninista hittételei ellenére) homogenizálási törekvése, Románia, mint "nemzetállam" megteremtése érdekében.
3. A populizmus szerepe a nemzeti ideológiában.
4. A táncház-mozgalom, a folklór jelentősége a kommunista ideológia megkérdőjelezésében – Erdély felértékelődése
5. A szocializmus bukása után újraéledő erdélyiség és a magyar-román vita folytatása.

Erdély ügye (mint Észak-Írország, Baszkföld, Korzika, Ciprus, Szilézia, Koszovó, Macedónia problémája stb.) a 20. századi nemzeti harcok kitűnő példája. Távoli határterület, mellyel kapcsolatban az anyaországi magyarok távolságérzete sokáig egyre csak nő és ennek hatására a NEMZET számára mind ÉRTÉKESEBBÉ válik.

A székely 3 törvénye:

-
- 1: Az asszony nem ember...
 - 2: A sör nem ital...
 - 3: A medve nem játék

Megy Pista bá' a szekérrel,
egyszer csak lelassít mellette
egy kocsi és kiszól a sofőr:
- Bácsi, nem tudná
megmondani merre van a
makarónigyár?
- Nem tudom, fiam.
A kocsi elindul, Pista bá' utána
kiált:
- Nem a laskagyárat keresi?
A sofőr örömmel tolat vissza:
- De igen, tudja hol van?
- Nem tudom, fiam.

Pista bá'

vihagy.com
facebook.com/vihagy

GÓBÉSÁGOK Z. NAGY ISTVÁNNA

- Sztereotípiák
- Elvárásszerepek
- Plasztikusság
- Muzealitás
- Referenciák
- Időzavar

Erdély egy gyönyörű nő

Dávid Botond fotótárlata

Kiállításmegnyitó:

2016. június 24., péntek 19:00 óra

Helyszín:

Haberstumpf-villa
(Betlenfalvi út 2–6 szám)

"Mert egy országrészt nem fogadalom, fegyver és birtoklás tart meg, hanem az a titkosabb hódítás, mely úgy ejti meg a földet, mint a férfi a nőt. Erdély a legkülönb nő volt, akivel a magyarságnak itt Európában dolga akadt (...)" Németh László

Alkotó: Dávid Botond

Ház
71-93
Rezső
Múzeum

Székelykerületi
Magyar Igazgatói
Önkormányzata

Működés

hargitanépe

Rádó

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

ma

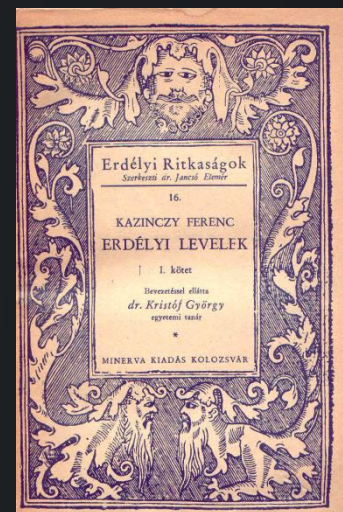
Latin multus - 'sok', 'számos', 'sokféle'; cultura - 'örzés', 'művelés'

Az ÉRTÉKES jelző nem mindig volt helytálló:

Gondoljunk csak az I. világháborút megelőző időkre, Kazinczy Erdélyi leveleire, Benedek Elek írásaira, Kós Károly Kalotaszeg című lapjában megjelent próféciaíknak is beillő írásaira, Ady Erdélyt féltő cikkeire – Erdély fontossága nem volt mindig egyértelmű;

Multikulturalitását nehezen tudták/tudják értelmezni:

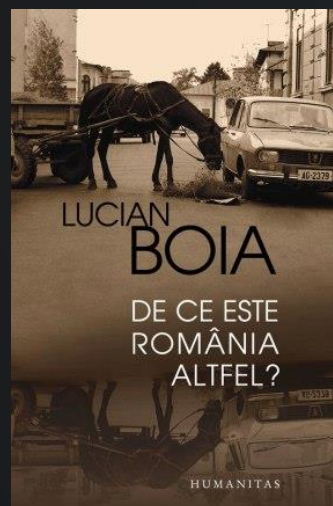
- Német (szász/sváb) betelepítés
- Román betelepülés/betelepítés
- Vajdaság, önálló fejedelemség
- Középkortól számítva etnikailag kevert területek
- Eltérő közigazgatású területek
- Három nemzet uniója (1437-1848)
- Vallásszabadság
- Diploma Leopoldinum (1691) – 1867 (különfejlődés)
- Magyarság számarányának folyamatos csökkenése
- Zsidóság, örménység
- Transzilvanizmus – Neotranszilvanizmus
- Román föderalista elképzelések

“Elegem van Romániából, Erdélyemet akarom!”/“M-am saturat de Romania”

Sorin Mitu: a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Modernkori Történelem Tanszékének tanára és igazgatója, az erdélyi történelem, összehasonlító imagológia és nacionalizmus-tanulmányozás szakértője.

– Amíg az autonómia benne van az 1918-as Gyulafehérvári Határozat 3. pontjában, addig azt gondolom, hogy az autonómiáról tárgyalni lehet ebben az országban, főleg, ha ezt a magyar közösség a demokrácia szabályainak betartásával kéri, erről pedig a román parlamentben kell döntést hozni, ezzel kapcsolatosan pedig nem látok semmi problémát – nyilatkozta Valentin Stan

„Magyarország nem ismeri Erdélyt. Megszokván nyugot felé venni utunkat, valamikor honunkból kimozdulunk, feledjük, hogy kelet felé egy rokon nép lakik, melyet nem illik nem ismernünk.”

Kazinczy Ferenc: Erdélyi levelek (1819)

Változás?

- Hagyományőrzők
- Civil szervezetek
- Politikai demagógia
- (Kényszer) adományok – tényleges segítség
- Alá-fölérendeltség
- Hitelesség

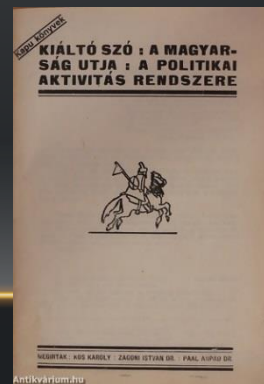
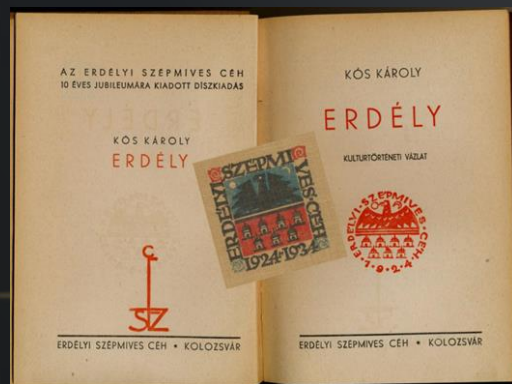
György Péter: *„Manapság egy Wass Albert-portréval lehetett a legolcsóbban és leggyorsabban letudni a történelmi nosztalgiadivatot, eleget tenni annak a mediális rohamnak, amelyből mindenki érthetett”* 197.o

Az idő próbája – NEM KANONIZÁLT ÉLETMŰVEK!

Wass Albert emlékfilm 38:00

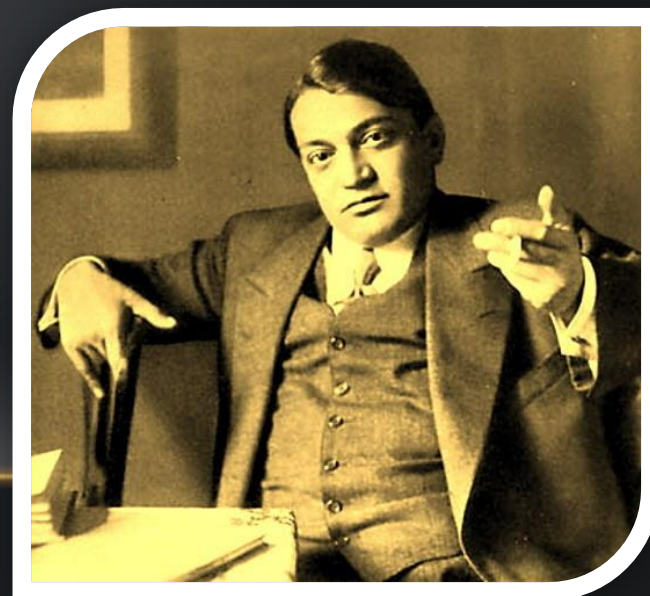
Kós a románok 1911-es balázsfalvi nagygyűlése után, döbbenetes erejű írásában, többek között ezt írja: „Mi erdélyiek már fáradtak vagyunk; a magyarországi közvéleményt pedig most nem érdekli a magyarság sorsa. De fontos az ott mostan, hogy piszkálódásból élő újság terjesztheti-e szabadon a mocskot a magyar nép között a sajtószabadság szentségének védelme alatt vagy sem....A magyarországi társadalomra sohasem számíthattunk. A múltban is mi: Erdély voltunk azok, akik, ha kellett, segítséget vittünk Magyarországnak. Jutalmat ezért sohasem kértünk és sohasem vártunk.” (Levél a balázsfalvi gyűlésről, 1911).

1912-es híres cikkében pedig a következőt: „...bizonyítani fogjuk azt is, hogy Erdély csak politikailag nincsen. De földrajzilag, históriailag, sőt jogilag s ami a legfontosabb, a köztudatban igenis van és lesz is, amíg csak meg nem változik a magyarországi és különösen a pesti közvélemény rólunk. Ha pedig ez a közvélemény ilyen marad, akkor időtlen időig élni fog bennünk a külön erdélyiség tudata” (Erdély és a pesti közvélemény, Kalotaszeg 1912/2).

„Szegény Nagy-Magyarország, talán sohasem is volt, csak Erdély volt mindig, Tránsszilvánia, Erdőelve, Szilágyságon túl. És ha nem nonsens amit keresünk, akkor az innen korrespondeált mindig a Nyugaton küzködve finomodó idegen emberlélekkel. Nagy-Magyarország sohasem élte a maga életét; volt fajok nászágya, vérmedencéje. Akkor, mikor csak eredményeikben ismert, rejtelmes törvények azt szabták ki a népeknek: no, most kell megnőnőtök. Hiszen Erdély is janicsári életet élt, de Erdély állam volt, az önmagáé volt ez időben. Miért? Szent véletlen jóvoltából? nem, de mert csak az erdélyi Magyarországon maradhatott meg az, amit keresünk, s amit talán, óh ott sem bizonyos, hogy megtalálunk. „

Ady Endre: Ismeretlen Corvin-kódex margójára (Poéta és Publikum)

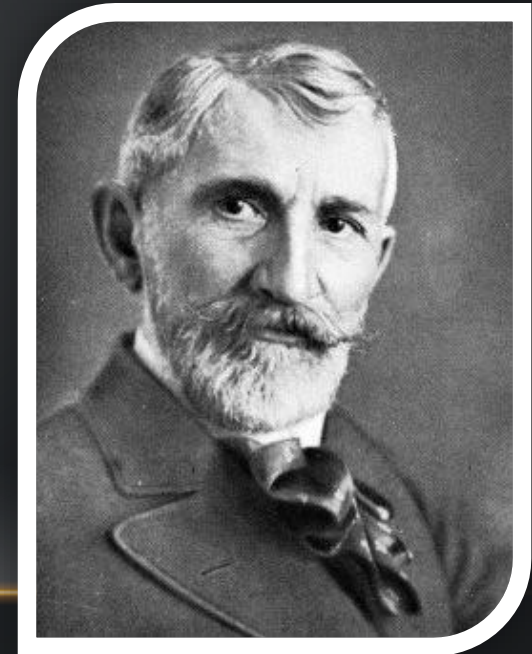

„A székelyföldi urak sorra véreznek el. Azzal áztatják magukat a boldogtalanok, hogy amikor ezreket dobnak ki mameluk-mandátumért, nem sárba dobják a pénzt: a hazáért hozott áldozat ez... Nincs köztük egyetlen, aki ország színe elé teregesse népének, szülőföldjének szemlátomást növekedő szegényedését.; egyszerű szavazógépek, ennél többre nem is becsüli őket a vezér. Egy háromesztendős ciklus bőven elég az elvérzésre egy székely földesúrnak, jön utána a másik — nem sokáig: kevés a székely földesúr. Ez a kevés, tíz esztendő sem telik belé: elvérzik — a hazáért. A követekből kortések lesznek, pénzes pesti urak mandátumszállítói.”

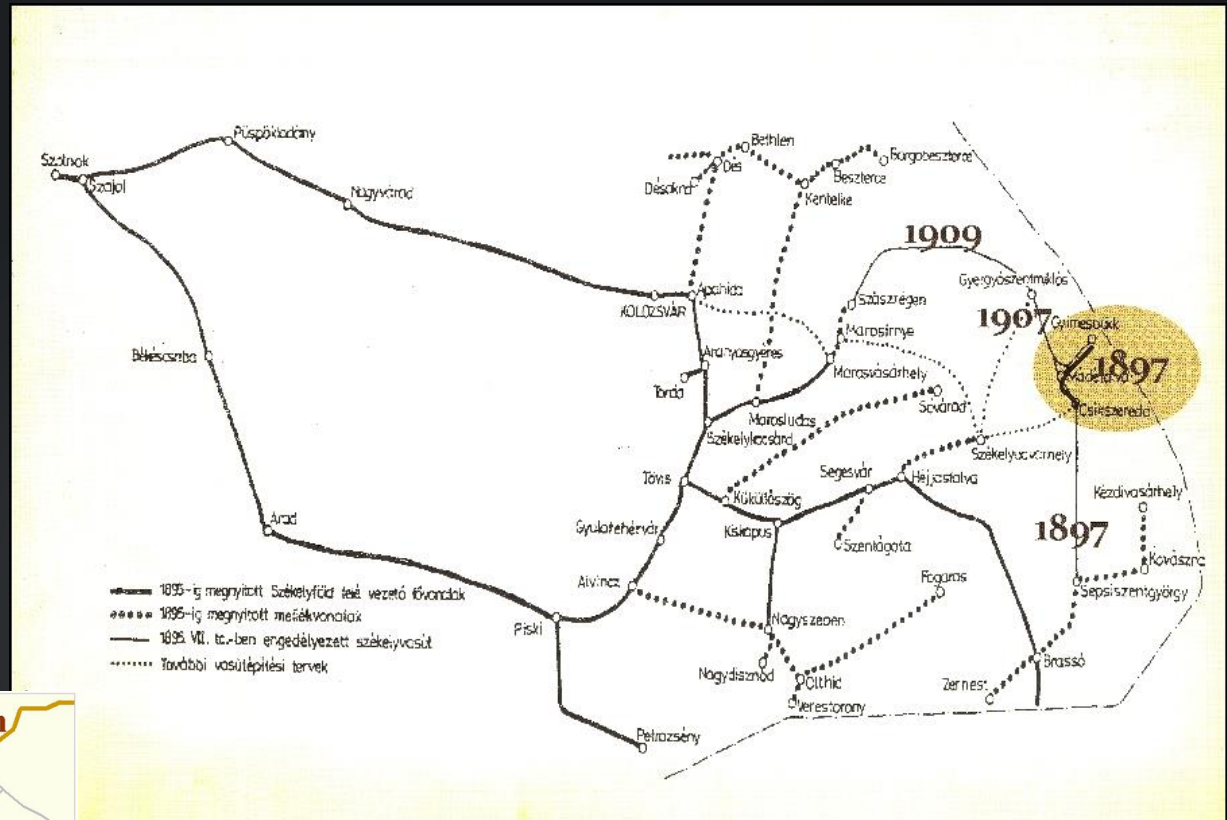
Benedek Elek –Édes Anyaföldem II. kötet

Székely kongresszus, Tusnád 1902

Székely körvasút 1870-1909

Terület, határ, határterület

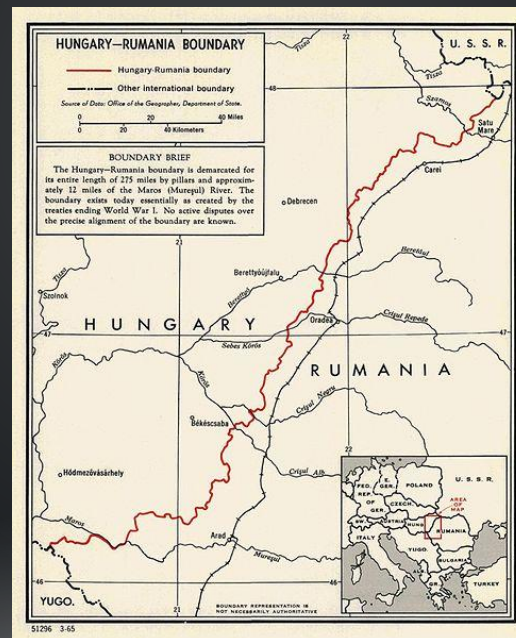
A II. világháború után a keleti blokk országaiban a kisebbségi ügyet elnyomással, asszimilációval, terrorral akarták megoldani. 1989-után a nemzeti mozgalmak újjászületnek, a nemzetek igyekeznek **újrafogalmazni** önmagukat. Ebben a folyamatban sok terület, régió, országrész továbbra is nemzetek, népcsoportok közötti vita forrása maradt.

A nemzetek identifikációjában a TERÜLET elemi fontosságú, a határok, határterületek pedig különös hangsúlyt kapnak. A nemzeti élettér központi eleme a nemzettudatnak (legalábbis Európa keleti, középső felén ez egyértelműen kijelenthető).

Ebben a megközelítésben Erdély politikai határterület, mely mind a magyar, mind a román nemzetépítésben fontos szerepet játszott. Történelme, határai, a lakosság nemzetiségi összetétele mind ezt tükrözi. A nemzeti diskurzusban távoli területként hivatkoznak rá, a nemzet határaként, mely mind a román, mind a magyar fél számára kulcsfontosságú kulturális zóna.

„a határon, a végeken, határhelyzetben vagyunk. Háromszorosan is. Etnikailag a perem-magyarság léthelyzete a miénk, szellemtörténetileg a perem-európaiság, lélektanilag pedig szintén a normális, természetes emberi létezés mód határán, peremén állunk, vegetálunk.”

Molnár Gusztáv

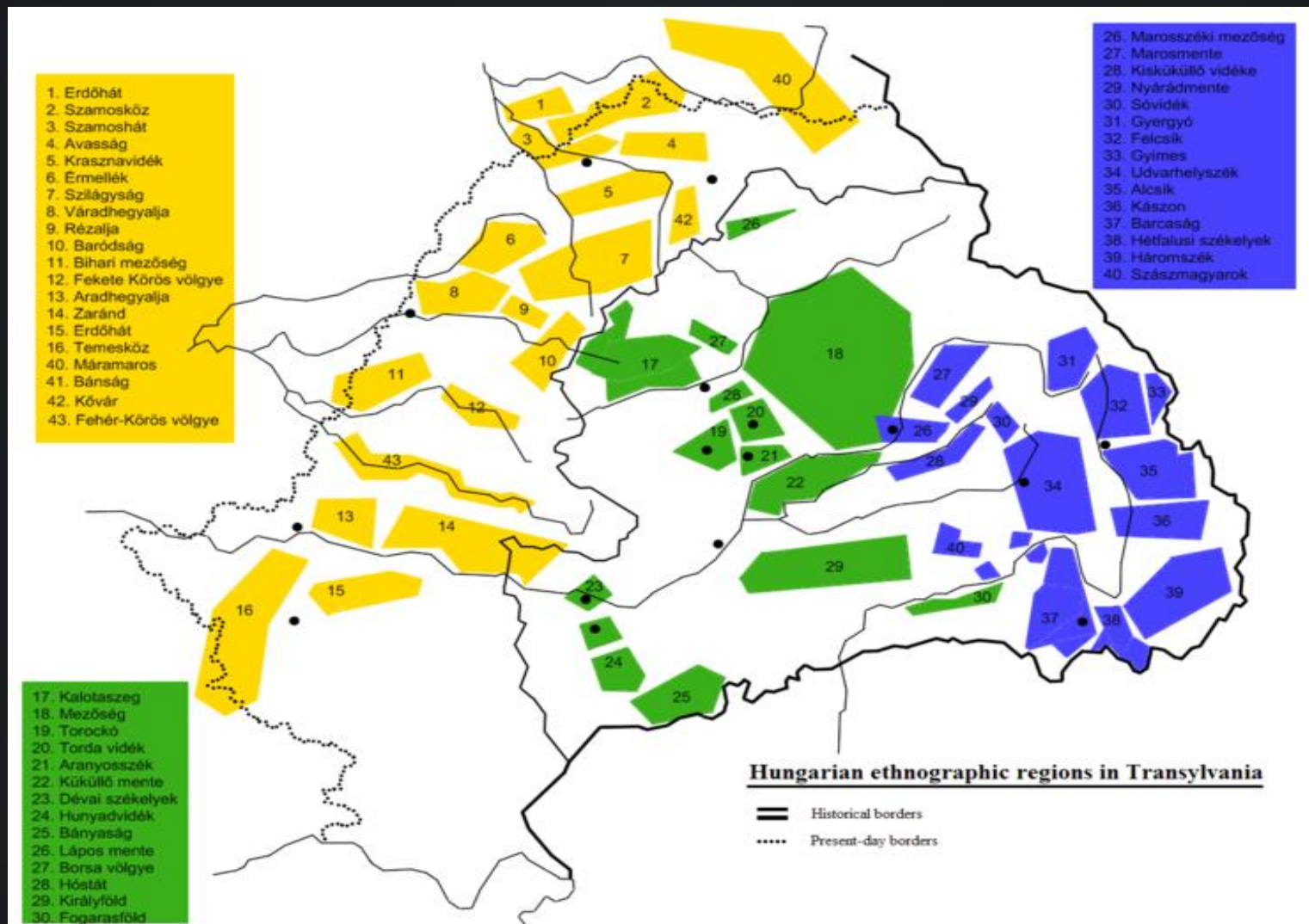
TRANSCENDENS REMÉNY

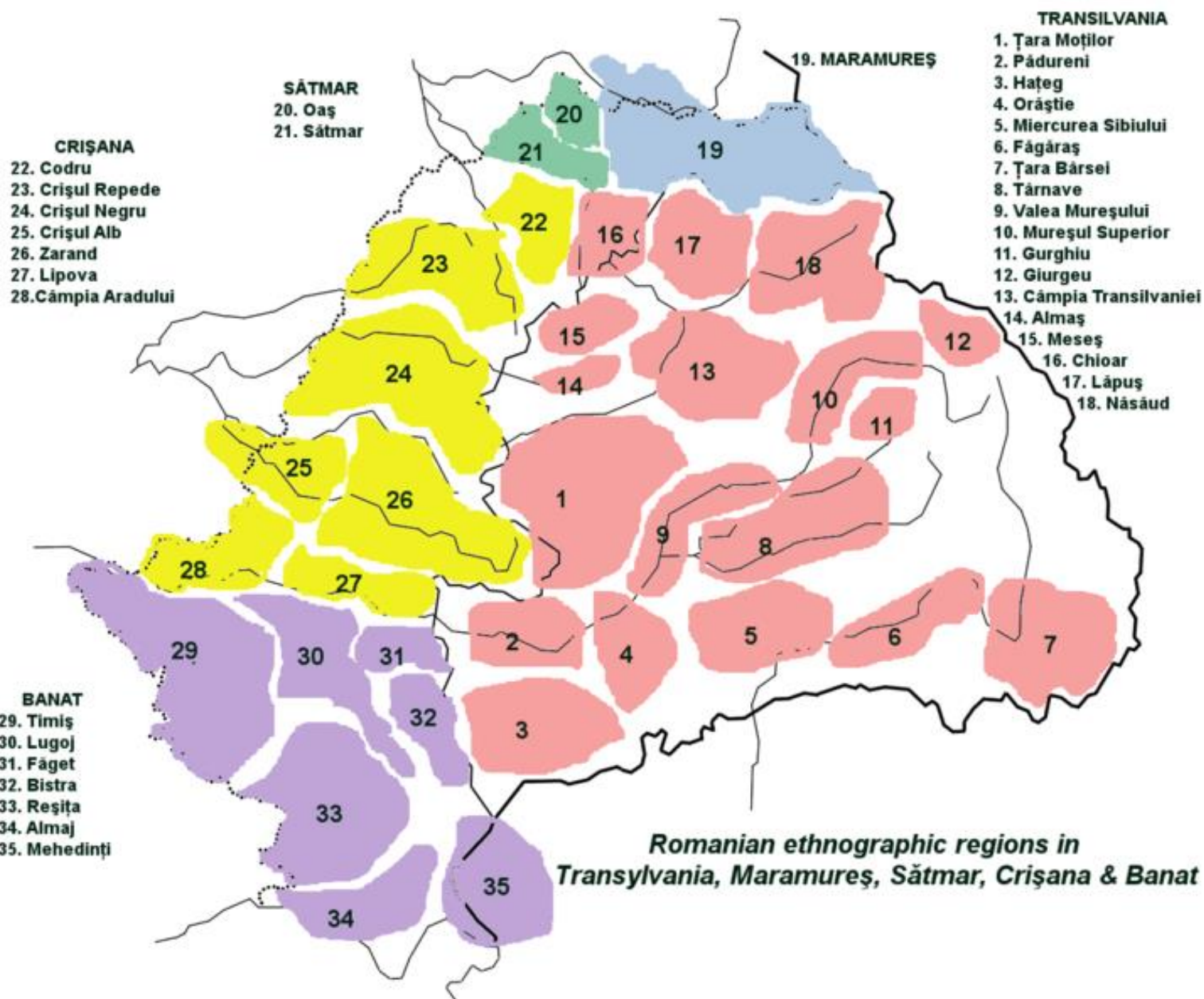
A Limes-kör dokumentumai
1985-1989

PALLAS-AKADÉMIA • CSÍKSZEREDA

Antikvrium.hu

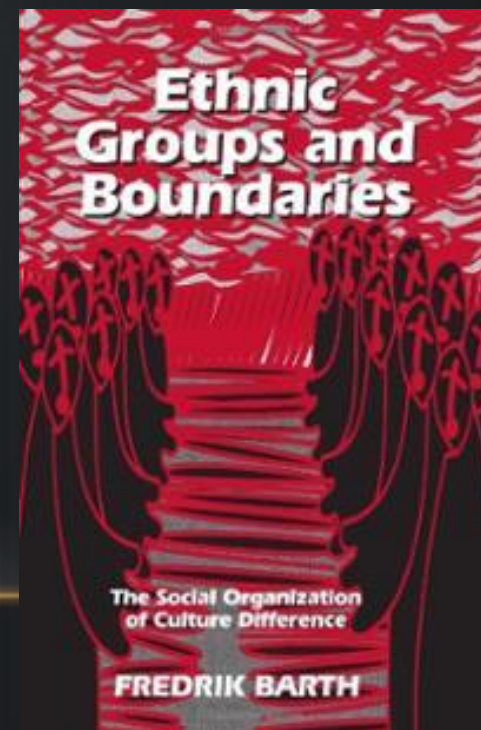
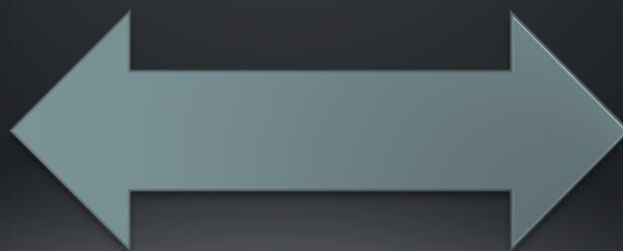
Magyar és román néprajzi tájegységek Erdélyben.

Mihez kezdünk a tényleges, „fizikai” határokkal?

Kürti alapvetése, hogy a nemzetek nem stabil közösségek (az identifikáció kulcsa lehet például: a nyelv, a vallás, a lakhely, a kulturális közeg, a szülőföld, az anyanyelv). A nemzeti kisebbségek önrendelkezéshez való jogát az államszocializmus folyamatosan megkérdőjelezte. A sztálini gondolattal szemben nyugaton Frederik Barth (Etnikai Csoportok és Határok ; Ethnic Groups and Boundaries c.) könyve tekinthető alapműnek a nemzetiség értelmezésében: „*a határok, melyekre oda kell figyelünk természetesen társadalmi határok, habár meglehet a fizikai, területi párjuk is.... Az etnikai csoportok nem pusztán, vagy szükségszerűen területi alapon értelmezhetőek.*”

"a nemzetek elképzelt közösségek"

Benedict Anderson népszerű fogalommeghatározása abból a szempontból lehet fontos, hogy a nemzeti elit, hogyan képzei el saját nemzetét, mert ebben az elképzelési folyamatban kialakít egy rendszert, melyben bizonyos földrajzi helyek is reprezentálódnak.

Anthony Smith a nemzeti közösségek (valódi vagy képzeletbeli) szülőföldjének három alapelemét emeli ki:

- „megszentelt helyek” léte, (Nyergesztető, Farkaslaka, Arad, Medéfalva, Csíksomlyó, Hargita, Arad stb.)
- az emlékezetközösség létrejötte és (erdélyi magyar öntudat: Partium – Kalotaszeg - Székelyföld)
- a „külső” elismerés (anyaország, de pl. UNIÓ, Románia ?)

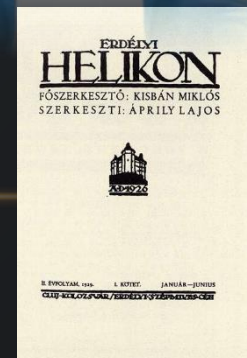
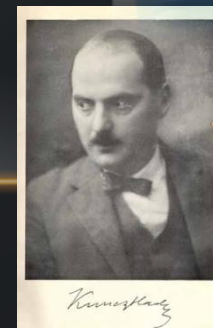

Eisenstadt felhívja a figyelmet, hogy a kis államok, nemzetek problémája nem csupán gazdasági, hanem kulturális is. A nagy nemzetközi kulturális áramlatoktól bizonyos fókig meg kell védeniük a saját identitásukat, ugyanakkor el is kell ismertetniük másokkal azt.

- Zete baba vs. Barbie
- erdélyi magyar irodalom (lapok) vs. világirodalmi trendek
- regionalizmus, kisebbség, egyetemes magyar kultúra

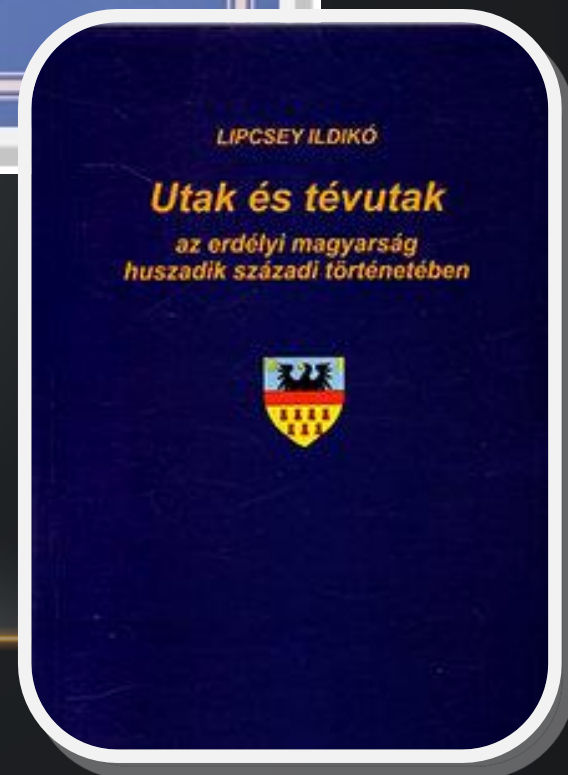

*"a kisebbség csak politikában
kisebbség, irodalmában és
műveltségében maga az
egyetemesség" Kuncz Aladár*

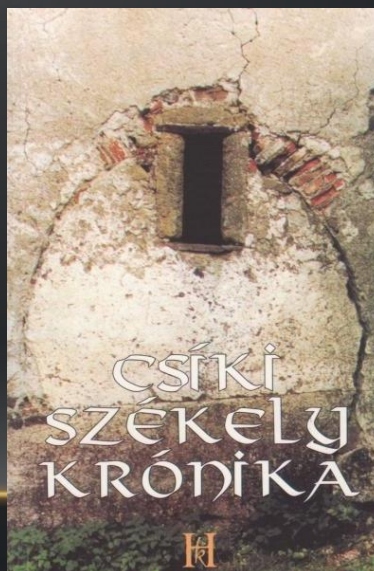
„A kisebbségi lét csak akkor tud minőségteremtő, sajátos fontos értékteremtő lenni, ha **nemcsak reprodukálja hagyományait, hanem fejleszti is.** Mindig összemérheti teljesítményeit a nagyvilág és az anyakontinens már jegyzett értékeivel. Ehhez azonban nemcsak művelt, nyitott szellemű, bátor, jellemes, jó diplomáciájú értelmiségre van szükség, hanem legalább akkora számú etnikai kisebbségre, amely képes önellátó lenni olyan értelemben, hogy életképessége nincs szorosan az etnikai többségi intelligenciához, annak kultúrájához, információihoz kötve.”

Páskándi Géza

A határok és határterületek problémája igen érdekes megállapításokkal szolgál. John Coakley meglátása szerint „a nemzeti közösségek szoros kapcsolatot ápolnak az ún. nemzeti életérrel, területtel és történelmi, történelem előtti időkre utaló, vagy mitikus jellegű érveket vonultatnak fel igazolandó jogosultságukat egy adott terület vonatkozásában.”

Ezzel kapcsolatban akkor jelentkezik az igazi probléma, amikor ez a nemzeti terület kívül fekszik az államhatáron, vagy más nemzetiségek által (is) lakott - ebben az esetben a nemzeti oldal még szorosabb kapcsolatot érez az adott hellyel (Rigómező- szerbek, Verecke-magyarok stb.). **Ezek a területek "kényes területekké" válnak, speciális jelentések, üzenetek kapcsolódnak hozzájuk, mitizálódnak és kulcsfogalom lesz velük kapcsolatban a legitimáció.**

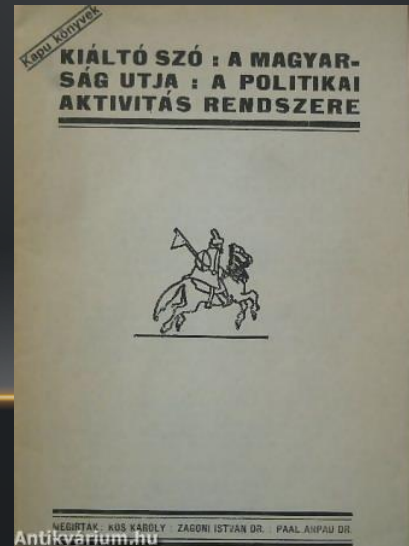

742

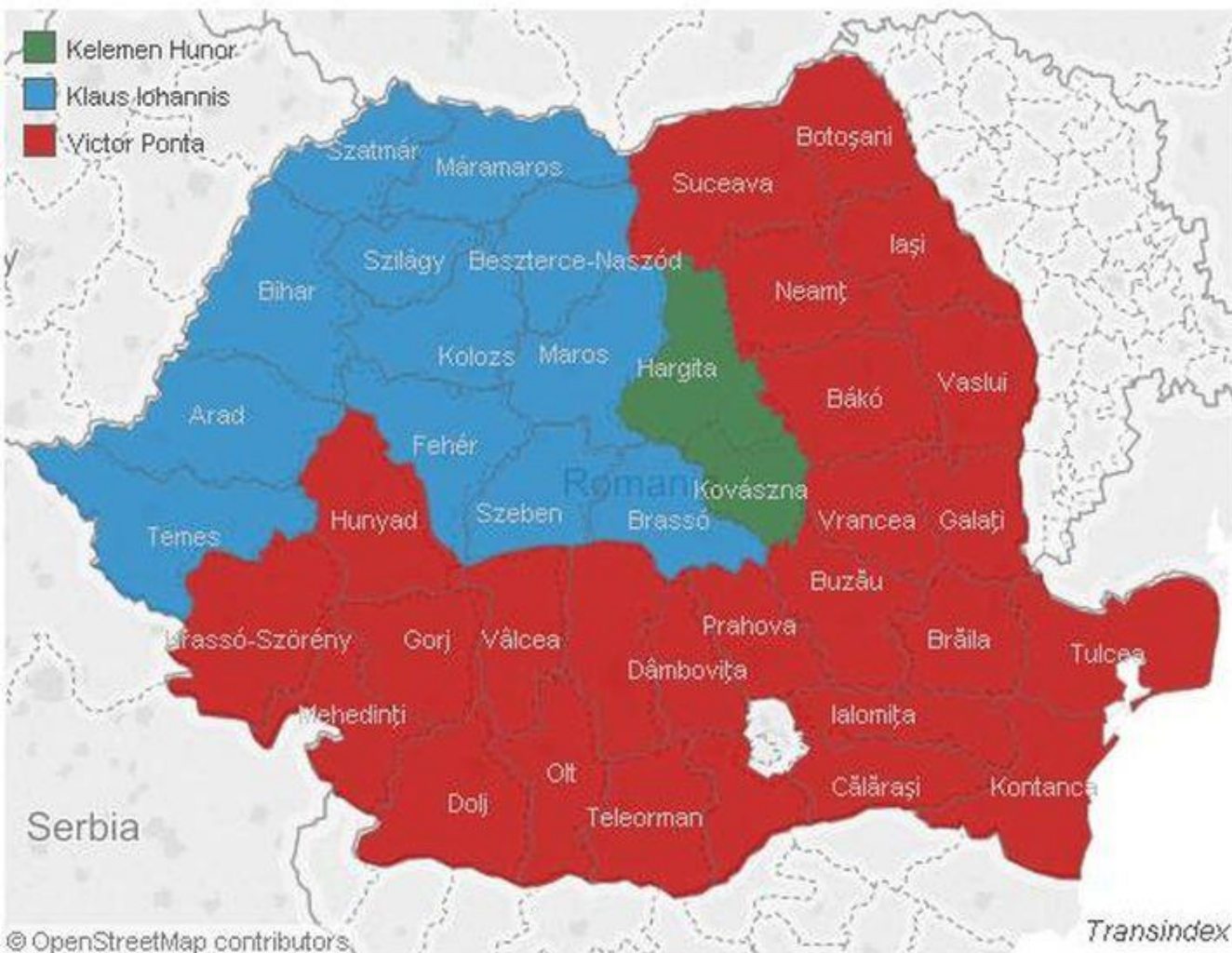
A Kürti-könyv egyik alapkérdése: milyen folyamat révén jött létre a politikai értelemben vett Erdély, hogyan válik egy összetűzések kereszttüzében álló „távoli határterületté”, ahol különböző nemzetiségek és történelmi erőhatások élnek és vannak jelen. Hogyan alakul ki a "földrajzi képzelet" és milyen szempontok szerint osztják ki a mitikus szerepeket a magyar-román vitákban (valódi magyarok, magyarabbak, Erdély magyar föld versus dákó-román kontinuitás, Mihai Viteazul, Hunyadi János stb.). **A nemzeti gondolat számára ez a föld a MIÉNK, de mind a két oldalon létezik ez a nemzeti gondolat, önálló entitásként is értelmezhető Erdély?**

- Jászi Keleti Svájc elképzelésére;
- Kós transzilvanista írásaira – transzilvanizmus, neo-transzilvanizmus;
- Románia föderális átalakítása;
- az Erdélyi Fejedelemség kora.

Megyei eredmények

Színezés: az adott megyéből első helyen álló jelölt.
Részletes eredmények: vidd a kurzort a megyére!

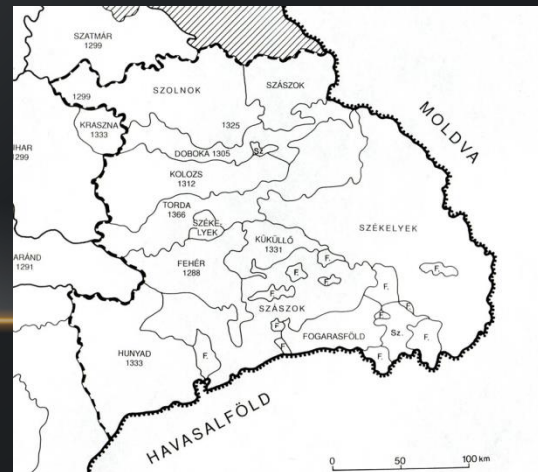

Európai határterületek és identitások problémája.

Ken Coates meglátása szerint a határok konkrét politikai képződmények (true “political artifacts”) melyeknek nyilvánvaló történelmi és jelenbeli hatása van. A határterületek vizsgálata a társadalomtudományok számára nagyon fontos: **a nemzetek közötti távolság megjelenítőjévé válik, nem kerülhető meg a történeti/földrajzi kontextus vizsgálata, melyben kialakulnak, s melyben az érintett államok fenntartják azokat.**

Az Erdély-ügy megmutatja:

- milyen komplex is Kelet-Európában a határ fogalma;
- ezen terület etnocentrikus megközelítések középpontjában áll, a politikai földrajznak és a kulturális térképezésnek is alá van vetve (pl. 1920-tól datálható revizionista gondolat; II. Bécsi döntés);
- ráadásul a nyugati civilizáció legkeletibb határaként van/volt elkönyvelve!

Erdély, mint krízisterület:

- A 20. sz. elejének magyar történetírásában Erdély krízisterületként jelenik meg (“a crisis zone.”).
- John W. Cole antropológus a térség gazdasági fejlődését és etnikai folyamatait vizsgálva egy etnikai megrázkódtatáson átesett zónaként írja le Erdélyt (“an ethnic shatter zone.”).
- Ezeknek a meghatározásoknak korábbi megfelelői is vannak, hiszen a Róma Birodalom keleti része, illetve az Osztrák-Magyar Monarchia ezen területei perifériaként voltak elkönyvelve, mely határterület a Nyugat és az elmaradottabb Kelet között.
- Erdély már a középkortól kezdve érdekes, különleges hely volt az írók és a „politikacsinálók” számára: mindenki uralni akarta, mindenki a sajátjának akarta tudni. A Kárpát-medence egészében határrégióként volt kezelve, ebben a megközelítésben két dologgal bizonynyal foglalkozni kell. **Az egyik a földrajzi határvonás, a másik a területért küzdő államok és azok nemzeti elitjének a törekvése.**

A brit történész Carlyle MacCartney a térség középkori történetéről írva, azt egy szerves, természetes egységként kezeli (Middle Danube Basin forms a “natural unity” and “one harmonious whole.”)

BOOK REVIEWS

Ethnicity and Nationalism in Southeastern Europe. SAM BECK and JOHN W. COLE, eds. Amsterdam: Universiteit Van Amsterdam. Papers on European and Mediterranean Societies, No. 14, 1981. 114 pp., \$10.00 (paper).
Reviewed by MITCHELL S. RATNER
Harvard University

At the 1976 Annual Meeting of the American Anthropological Association, Sam Beck and Katherine Verdery organized a symposium on Eastern Europe that brought together, either as participants or as audience, many of the American anthropologists who have worked in the area. That the session's theme was ethnicity was not surprising – an American encounters few more enigmatic phenomena in Eastern Europe. The present volume contains four of the papers presented at the session plus a paper by John W. Cole which expands the comments he made as discussant. The theoretical kernel these papers share is the notion, most commonly associated with the work of Fredrik Barth, that for a social anthropologist what is most interesting is not the cultural content of an ethnic category, but

trian Burgundland, the ethnic boundary is permeable and open to the passage of information and personnel. Although Croats, Serbs, and Muslims in Bosnia share a common language, their religions differ and because of the exclusive nature of religious affiliation, the ethnic boundaries among them are far less permeable. In Bosnia ethnic groups know less about each other and fewer inter-marriages occur, as compared to the Burgundland. Lockwood hypothesizes that furthermore, where the differentiation is based on both religion and language, as was true of Armenians and Turks, highly impenetrable boundaries should be expected. Susan Gal, in her paper “Language and Ethnicity in Austria: Correlational vs. Interactional Approaches,” also has a clearly defined theoretical point. She opens by ad-

HUNGARY

A Short History

C. A. MACARTNEY D. LITT.
(1895-1978)

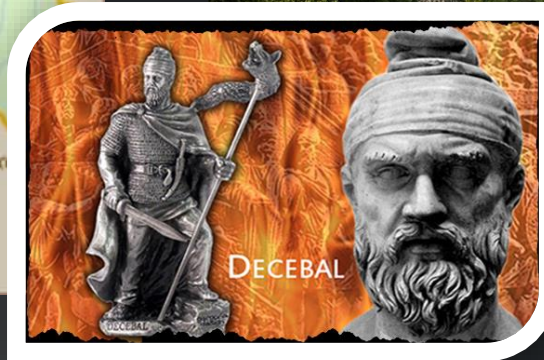
The Late Fellow of All Souls College, Oxford
Director of the Hungarian Section
Foreign Office Research Department, 1936-46
Professor of International Relations
University of Edinburgh, 1951-57

Corresponding Member of the Hungarian Academy of Sciences, 1946-49

EDINBURGH UNIVERSITY PRESS
1962

CONTENTS

PREFACE
1 THE SECOND DISCOVERY
2 THE NATIONAL KINGDOM

106-271

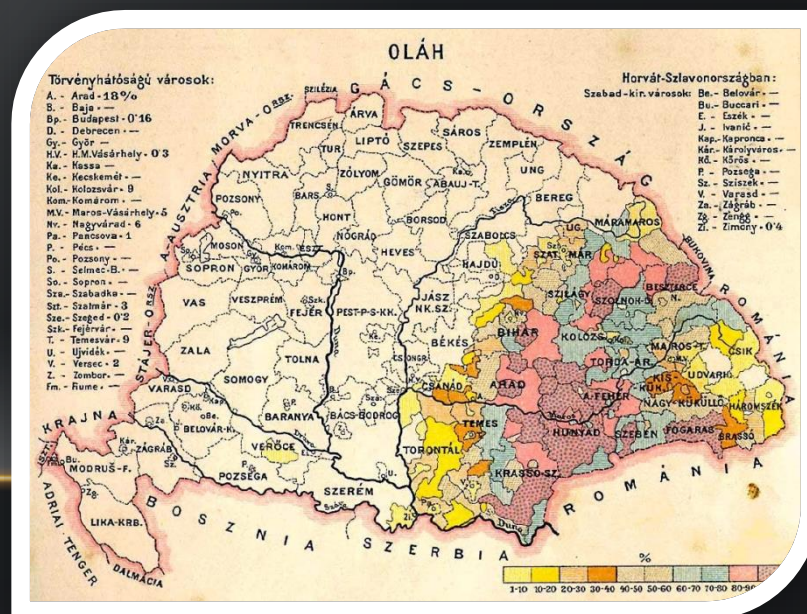
A magyar értelmiség számára Erdély nem csupán egy „üres történelmi tér”, hanem a magyar civilizáció bölcsője (“cradle of Hungarian civilization.”)

A fővárostól való távolságból kifolyólag Erdély, mint ősi föld, történeti élettér volt kezelve – ennél a földnél valami véget ér és valami egészen más kezdődik innen. Tájai, földrajzi helyei a nemzeti történelem kulcseseményeivel azonosítódnak, a **magyar nyelv határa** itt húzódik, **néprajzi központok** vannak és **nemzeti síkon nagyra becsült életet** élnek az ottaniak.

Kürti megjegyzi, hogy a kelet-közép európai nemzeti mitológiában közös vonás a „távoli hely”, mint a nemzet születésének helye.

A magyar nemzeti diskurzusban Erdély a magyar kultúra valódi keleti határa ("Somewhat comparable to the American Wild West frontier"), mellyel a politikai határok korántsem találhatnak. Erdély keleti határterületei (Moldávia, Ukrajna, Olténia) a magyar értelmiség számára az ortodox, szláv, balkáni föld – tehát valami egészen más...

Összehasonlítva az Alfölddel – mint a nemzeti gondolat másik fontos területe (Pusztta, Hortobágy, betyárok stb.) – a korabeli Magyar Királyság keleti része egy olyan határterület melyen keresztül **a MÁS közelíthető meg**. Távol mind Budapeستől, mind Bukaresttől, ahol a nemzeti gondolatot képviselő politikusok székelnek, s ebből a távolságból viszonylag könnyebb egy tiszta és igazi nemzeti élettér képét felfesteni.

Kettős észlelés – kettős kötődés – többes identitás

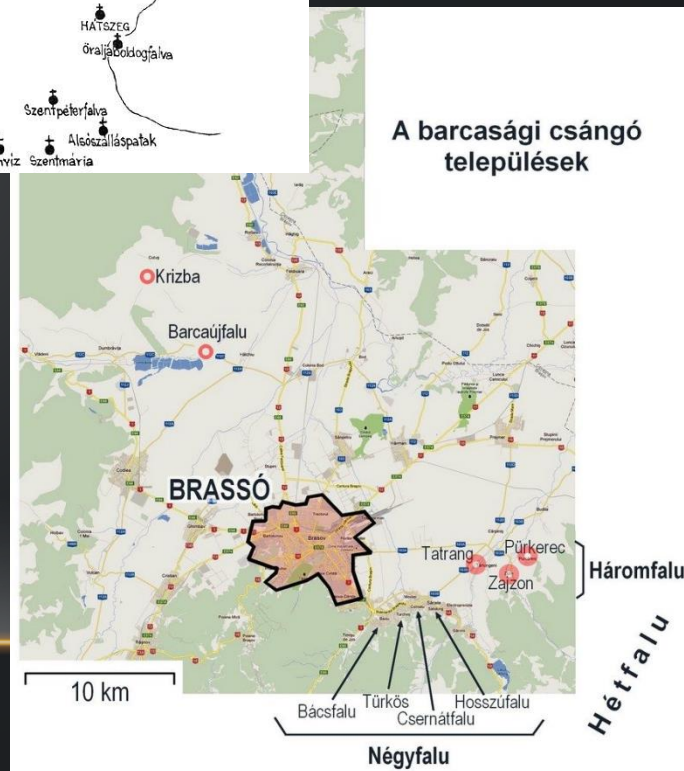
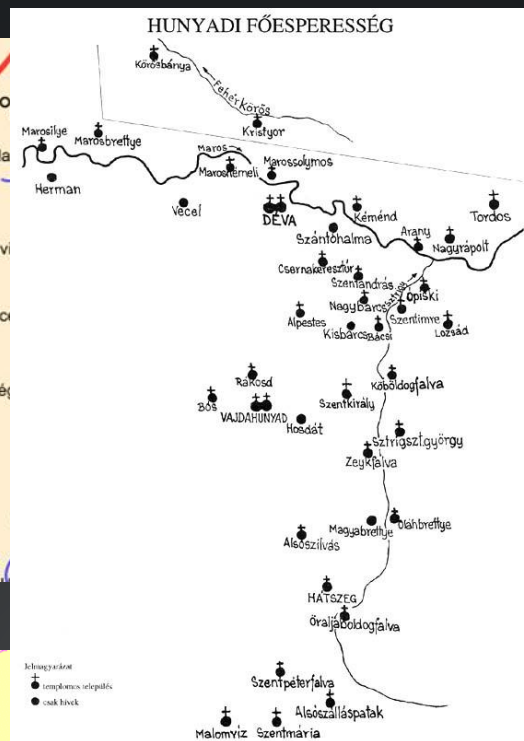
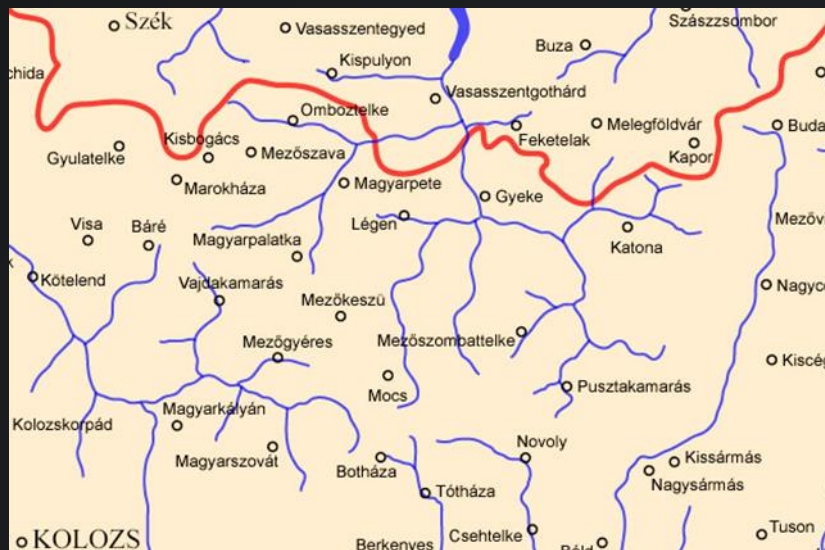
Ardener: *„A távolság specifikáció és észlelés, valahonnan máshonnan, egy külső pontból, de a bent élőknek is megvan a saját észlelésük“* – kérdés, hogy ez a két valóságkép, hogy viszonyul egymáshoz. Ez a kettős észlelés gazdagítja is a jelentést. Ardener elmélete egyszerre kezeli a politikai és tudományos hatásokat, a regionalitáshoz, az identitáshoz, és a távoli határzónákhoz kapcsolódó küzdelmek kapcsán.

Az erdélyi területen élő népek öltözködése, zenéje, tánc kultúrája, építészete stb. közelséget, asszimilációs hatásokat és kölcsönvételt, kölcsönadást tükröz. Ez az együttélés (akár akaratlagos, akár nem) mindennapi realitás. Ebből viszont súlyos következtetés vonódik le: *„A nemzeti diskurzusban nagyra értékelt különlegesség (egzotikusság) ebből a kölcsönhatásból (is) ered!*

pl. Mezőségi zene

Kölcsönhatás és/vagy izoláció?

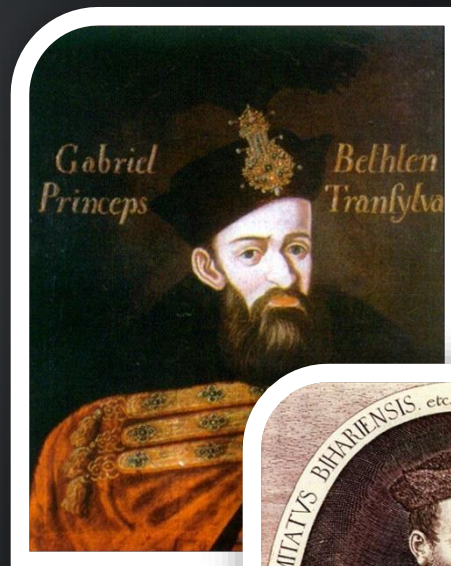

A **határon lenni** egyszerre jelent:

- szeparációt és kapcsolódást;
- kizáratást és befogadást;
- önállóságot és egymásrautaltságot – a szerző mindezt jó tárgyalási pozícióként értékeli (CSA: ezt Erdély eddigi történelme ritkán bizonyította, talán csak az Erdélyi Fejedelemség ideje említhető meg ennek kapcsán)

Kettősség
Többes identitás
Posztmodernség

Határterület és nemzeti identitás

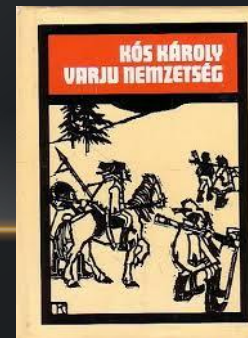
Tartozni valahova, hű lenni államhoz, régióhoz, nemzethez, etnikumhoz sokolvasatú, nehéz kérdés.

A centrum a hely távolságát és egységhez tartozását ünnepli az irányítói pozícióból – ezzel szemben a távoli határterületen esetleg bizonyos közelség(ek) és különbségtételek miatt **panaszkodnak**. („bárhova megyek Romániában, mindenhol magyar vagyok, csak Budapesten vagyok román”) A határterületen az élet lényegi eleme az interakció, a valódi kereszt-kulturalitás, ez olyan, mint egy posztmodern rémálom – teszi hozzá Kürti.

Aldous Huxley álláspontja szerint a nemzeteket nagy részben a költők és írók találták ki. B. Anderson fogalmát ha nézzük: **ki is képzei el a nemzetet ?**. (francia tömegsajtó a 19. században, megteremti a közös gondolatot alapuló francia „nemzetet”). Mind a magyarok, mind a románok számára, bizonyos értelemben és közegekben Erdély írók, költők, politikusok, tudósok által "teremtett".

Pl.

- transzilvanista "romantikus" irodalom;
- II. Bécsi döntés és az azt megelőző propaganda stb.

Hogyan lehet a legmegfelelőbben leírni ezt a régiót? Erdély a nemzeti képzelet számára **morózus, tiszta és fertőzetlen**, az a hely ahol az emberek természetközeli, természetes életet élnek. Ezek a megkülönböztető jegyei, melyek példaértékűek és szemben állnak a centrum kozmopolita, elszigetelt, individualista, kommerciális mindennapjaival.

Erdély sok író, költő, vagy hétköznapi ember számára idillikus képeket idéz fel: állatok, erdők, hegyek, mezők teljes harmóniában léteznek az emberrel.

pl.

- 1930-1940 közötti magyar filmgyártás ráerősít erre a képre
- az erdélyi irodalom bizonyos alkotásai felerősítik ezt a képet
- Bizonyos mediatisált Erdély-képek tovább éltetik

Erdély maga a vadság, az irracionalitás, a hagyomány, ahol a mindennapi élet a természet szabta rend szerint zajlik, évszakokkal és az állatvilággal harmóniában.

UZ BENCE, 1938 (58:50)

CSIKI LÁSZLÓ: UZ BENCE SZINEVÁLTOZÁSA – KORUNK, 1999

Eszerint: a székely először is más. Különbözik, bár nem tudhatjuk, miben.

A székely egyedül van. Messze is van.

A székely szabad. Igaz, mások "vették kézhez".

A székely ezermester. (Emitt már majd' minden építkezőnek volt egy székelye.)

A székely azonban legfőképpen furfangos.

A székely csudaszép ruhában szerepel (bár lehet, hogy csak a ruhája, nem ô maga).

Mindezért aztán lehet csodálni. Megbízni benne viszont nem lehet.

A székelyt azonban mégis a (nemzeti) öntudatáért csodálják leginkább — és ugyanazért nem bíznak benne. Mármint a különféle, bel- és külhoni magyarok. Sem.

Ahhoz túlságosan más, **túlságosan messze van, túlságosan ezermester, túlságosan furfangos. A székely tehát egy túlzás.**

A székely éppen az önmagáról magyar segédlettel kialakított kép miatt nem fér be az összmagyar képbe. Előnye így válik hátrányára.

[Prince Charles of Transylvania - Telegraph](#)

[www.telegraph.co.uk](#) > ... > Europe > Romania ▼
2012.10.26.

Following in the footsteps of the Prince of Wales, Ad heads deep into 'Dracula Country'. There he ...

[Prince Charles, heir to Dracula's blood line - Telegraph](#)

[www.telegraph.co.uk](#) > News > UK News > Prince Charles ▼ Oldal lefordítása

2012.11.05. - But Transylvania should also be known as the ancestral home of Prince Charles. Transylvanian manager of Prince Charles' homes defends Romania.

[Prince Charles gets a bite out of Transylvania since he opened a B&B - Express](#)

[www.express.co.uk](#) > News > Royal ▼ Oldal lefordítása

2013.06.30. - PRINCE CHARLES is now more of a tourist attraction than Count Dracula since he opened a B&B in Transylvania.

[Why Prince Charles' Loves Transylvania - Huffington Post](#)

[www.huffingtonpost.com/.../transylvania-prince-charles-... ▼ Oldal lefordítása](#)

2012.07.04. - SASCHIZ, Romania (AP) — On the last day of Queen Elizabeth II's Jubilee celebrations, Prince Charles joined his mother at ...

“Transylvania is in my blood,” he jokes in an interview first shown on satellite television last year. “The genealogy shows I am descended from Vlad the Impaler, so I do have a bit of a stake in the country.”

Discovering Romania 35:25

Ardener a következőt állapítja meg a "távoli vidékekről": féktelen pesszimizmusról, vagy utópikus optimizmusról kínálnak képeket, melyek a változáshoz és a hanyatláshoz kapcsolódnak

pl.

- szórvány
- fogyatkozás
- az Erdély-turizmus muzeális vonásai
- csángó-kérdés
- magyarok-magyarabbak-legmagyarabbak ... stb

*„Fejünkre por hull, régi vakolat,
így énekeljük a drága Siont;
egér futkározik a pad alatt
s odvából egy-egy vén kuvik kiont.*

*Tízen vagyunk; ez a gyülekezet,
a tizenegyedik maga a pap,
de énekelünk mi százak helyett,
hogy hull belé a por a vakolat, „*

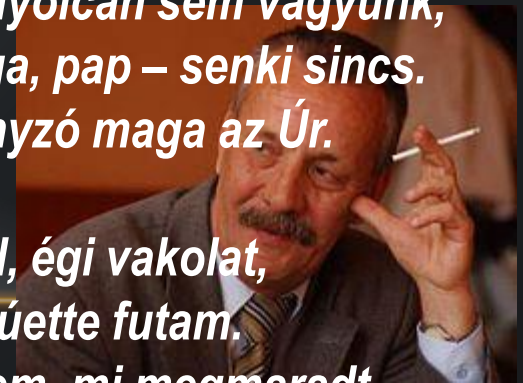
Jékely Zoltán

WWW.EJKE.HU

*„Az ajtón mázsás lakat, gályarab bilincs.
Tízen, kilencen, nyolcan sem vagyunk,
gyülekezet, szolga, pap – senki sincs.
Legnagyobb hiányzó maga az Úr.*

....

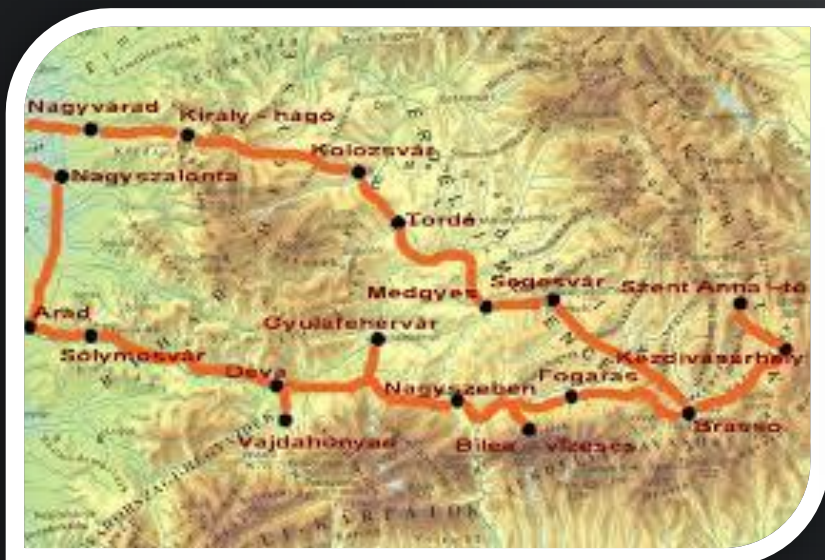
*Fejünkre pók hull, égi vakolat,
Az orgonában szüette futam.
Nem énekel az sem, mi megmaradt.
Hát kit szeretsz itt, s kit büntetsz, Uram?”*

Rendkívül fontos a hely valóságos megközelíthetősége: úgy tartjuk számon, hogy minden harmadik magyarországi családnak van erdélyi rokona. Ebben a megállapításban nem is a pontos számszerűsítésen van a hangsúly, hanem az érzelmi kötelék erősségére hívja fel a figyelmet. Migrációs hullámok:

- 1918-20.,
- 1944,
- 1980-1991).

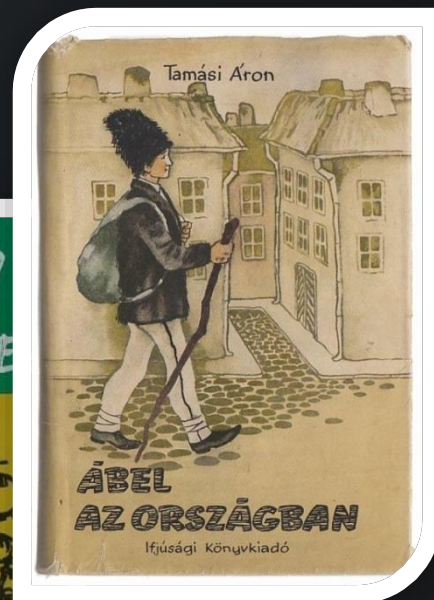
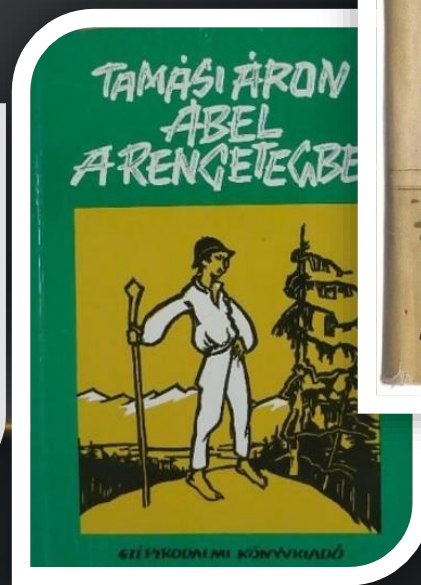
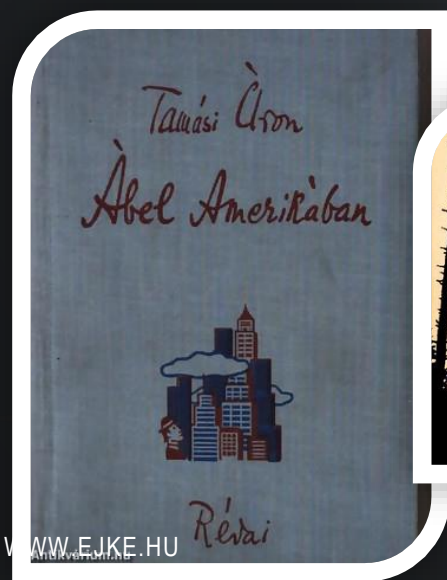
A román értelmiség szintén megfogalmazta, hogy mit tekint ősi román földnek: a Kárpátok és a Duna a két kulcs természeti képződmény és Erdély a középpont.

Az erdélyi magyar irodalom szerepe az Erdély-kép alakulásában

Tamási Áron Ábele számára az otthon a Hargita hegyei között volt. Hasonló erdélyi-magyar irodalmi narratívák találhatók, ahol a nemzet és a szülőföld kapcsolata egyértelmű: Nyíró, Tamási, Berde, Sütő, Kányádi, Lászlóffy stb. Erdélyt nem pusztán nosztalgiával és fantazmagóriával írja le, hanem első kézből való tapasztalatokkal. Ezek a művek nem csupán az egyén személyiségkeresései, hanem a **különböző kultúrák ütközéseit és együttthadását** is felvillantják. Az előterében a magyar Erdély szerepel, ahol a szereplők, helyek, események a szülőföld fontosságát jelzik, mint ahogy Ábel meg is jegyzi azt.

Kuss minoritar!!! Kuss!

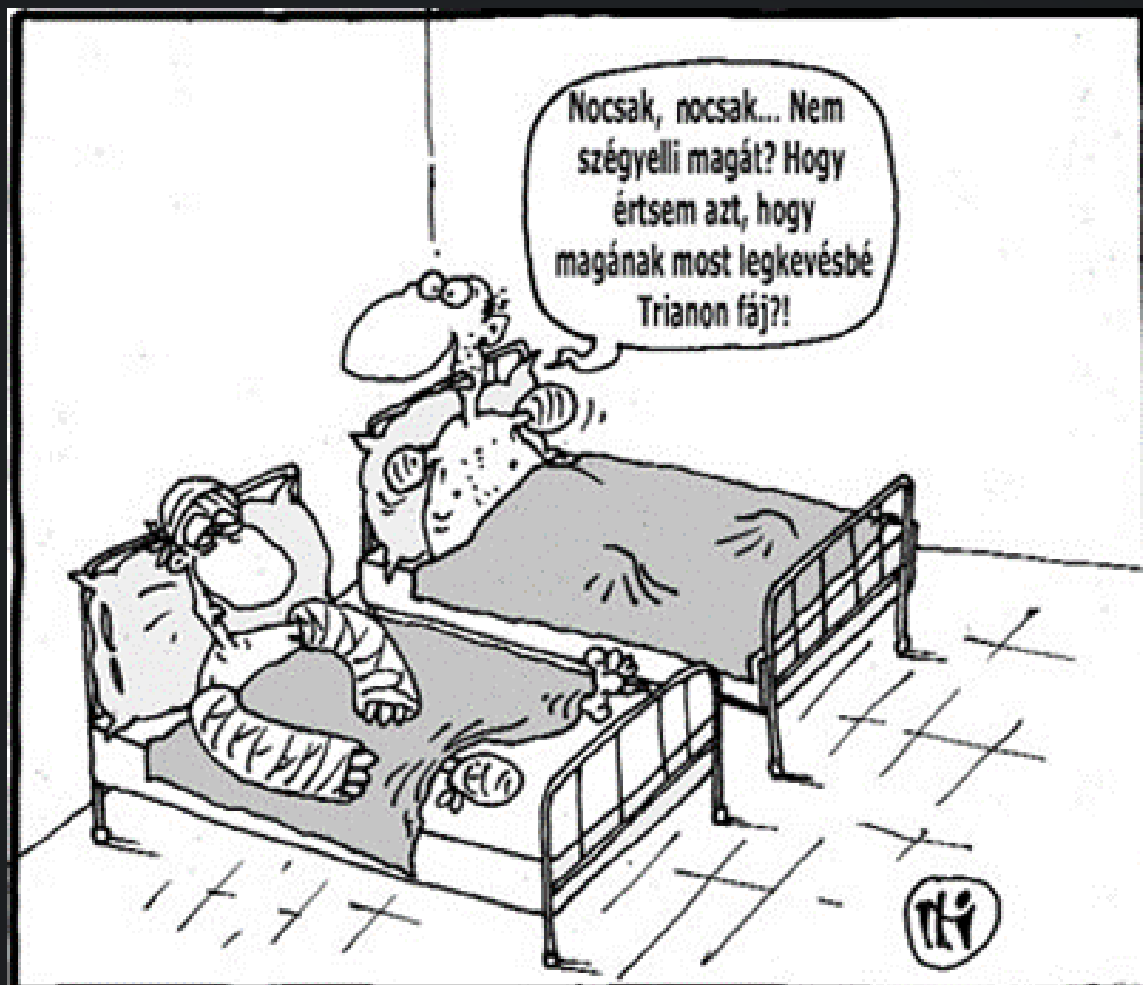
Tudományos viták Erdélyről

A magyar irodalmi képzeletben Erdély a távoli hely, ahol sokféle nemzet, vallás, kultúra keveredik, de a domináns elem az, hogy még is csak a magyar kultúra bölcsőjéről van szó.

Az Erdéllyel kapcsolatos román-magyar vita nem csak a nemzetközi, nagyhatalmi politikai kontextusban érdekes, hanem a tudományos elméletek világában is. Az újra megerősödő nacionalizmus, azok a nagyon érzékeny etnikai problémák melyek a posztkommunista országokat jellemzik arra figyelmeztetnek, hogy ezekkel a történeti vitákkal érdemben foglalkoznunk kell.

1. A trianoni döntés utáni nagy erdélyi bevándorlás is közrejátszott abban, hogy a magyar arisztokrácia támogatta a Horthy-rendszer nemzeti ideológiáját. A revizionista szlogen (Nem! Nem! Soha!) jelentése, hogy nem hagyjuk (pl.) Erdélyt román kézen. A politika a revízió gondolatának szinte mindent alárendelt, Nagy-Magyarország, a szent istván-i állam helyreállítására törekedett.

„A közvélemény sohasem lehet elég tájékozott, és nála nem az okosság és az államérdek lesz a döntő, hanem a szenvedély”

Bánffy Miklós gondolatai a revizionista politikával kapcsolatban:

„Csodaváró hangulat fejlődött ki közöttük, ami elhanyagoltatta velük olyan föladatak megoldását, amik akkor még békésen voltak rendezhetők, intézményeik védelmét az illetékeseknél és népük igazi szervezését”(315.o)

1906-1910. Kolozsvár és Kolozs megye főispánja
1910- országgyűlési képviselő (Kolozsvár II. választókerület)

Politikai programja: követeli, hogy a „nemzetiségi kérdést illetően elsősorban erdélyiek hallgattassanak meg.”

„Kevés kivételtől eltekintve úgy bánnak velünk..., mint mostoha gyermekkel.”

Unió: erkölcsi jog szerzése (413.o)

WWW.EJKE.HU

A Griff, a Dámvad és a Varjú 10:20

GRÓF
BÁNYFY
KATALIN

ÉNEK AZ ÉLETBŐL

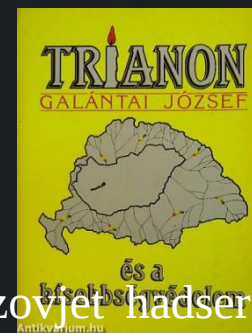
HELIKON

“Ámbár papa savanyú maradt, és legszívesebben nem is ment volna, annyira bántotta, hogy csak fél Erdély került vissza. Mindent kifogásolt. Még az indulót is, melyet mindenfelé recsegett a rádió: Édes Erdély... Úgy kezdődött: Őseink nyomán, fenn a Hargitán.....

– Szittya fergeteg – mondta megvetően.- Ültek a fenekükön és várták Hitler elhatározását...Majomszínház. De, ha mindenkit díszmagyarban hívtak nekünk is úgy kellett mennünk – hogyne!, óriási öröömre. Tizenhat éves voltam – csoda-e, hogy csak az öröme, a pompára és a diadalra gondoltam , melyben részem lesz, s nem a nemzetközi, politikai következményekre, melyet, mint nehéz uszályt, maga után vont a döntés.” (Gróf Bánffy Katalin: Ének az életből)

2. A II. világháborúban a románok és magyarok egy oldalon találják magukat, azonban a fő cél Erdély megszerzése, megtartása, felosztása, visszaszerzése maradt. A náci Németország árgus szemei előtt megszületik a II. Bécsi döntés, Észak-Erdély visszakerül Magyarországhoz. (Manoilescu román külügyminiszter elájul). A területi átrendeződés azonban nem oldja meg, inkább tovább mélyíti az etnikai problémát (200.000 román menekül Észak-Erdélyből és körülbelül ugyanennyi magyar délről)

- L. Balogh Béni: Küzdelem Erdélyért
- Ablonczy Balázs: A visszatért Erdély

3. 1944-ben Erdély másképp is feszültségekkel teli övezetté vált, a szovjet hadsereg benyomul és tulajdonképpen egyfajta fizetőeszközként használja a magyar és román katonai szolgálatokért. A szovjetek és a Horthy vezetés közötti titkos megállapodás szerint, amennyiben a magyarok szakítanak a náci Németországgal a szovjetek garantálják az erdélyi területeket. A nácik ugyanezt az ajándékot ígérték Horthyéknak, amennyiben a német fél megnyeri a háborút. 1944. augusztus 23-án azonban a románok átállnak a szovjetek oldalára, míg Magyarország német szövetséges marad. Ez a lépés végleg megpecsételi Erdély sorsát. Potsdamban és Yaltában, később Helsinkiben az európai határvonalak sérthetetlenségét ismételten megerősítették és hangsúlyozták, hogy a belpolitika az adott állam magánügye.

Kisebbségvédelmi záradék; Gyulafehérvári Nyilatkozat!

4. **Petru Groza** román kommunista vezető nyomatékosan kihangsúlyozta, hogy Erdéllyel kapcsolatban a határkérdés másodlagos, a valódi cél a demokrácia erősítése a Duna-menti államok békés együttélésének biztosítása. Moszkva szentesítette a román fennhatóságot Erdélyben és 1947-ben a párizsi béke jóvá is hagyta azt.

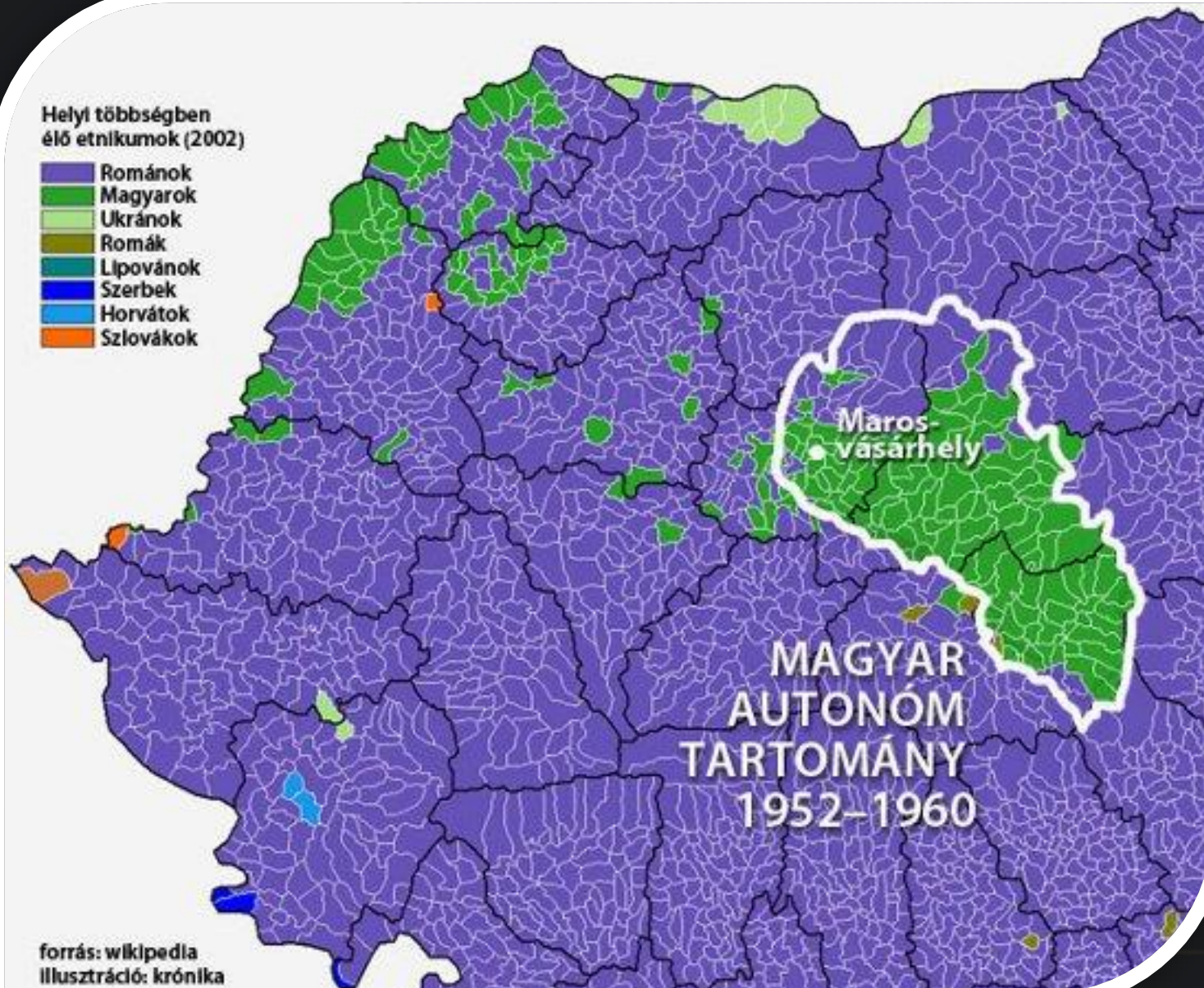
1945-48 között a kommunista román vezetés felismerte, hogy a fiatal szocialista Romániának a legkomolyabb, legégetőbb problémája a magyar kisebbség. Összehasonlítva a csehszlovákiai állapotokkal (kilakoltatás, erőszak) az erdélyi magyarok viszonylagos békében élhettek ebben az időszakban (a román fél a béketárgyalásokon kívánta a helyzetét erősíteni a kisebbségi ügy nagyvonalú kezelésével). MNSZ - Erdély magyarságához a magyar–román határvita kérdésében (Marosvásárhely, 1945. november 18.)

5. Az 1952-es közigazgatási átalakítás az országot 18 területi egységre osztotta fel, és létrehozták a Magyar Autonóm Tartományt, a székely többségű megyékből. A MAT is sokolvasatú képződmény (hatékonyabb is lehetett a sztálinizmus számára, anyanyelven sulykolni az ideológiát, vagy a kollektivizálást végrehajtani): ezt a fajta kulturális autonómiát a szocialista nemzetpolitika sikerének könyvelték el, az ország többi részén pedig a rezsim nekikezdett a teljes erejű románosításnak (1959: a kolozsvári egyetem összevonása, tanárok bebörtönzése, öngyilkosságok; 1956: magyar vezetők, értelmiségiek letartóztatása, zaklatása a titkosrendőrség által). **S.B. – Sztálin a székelyeknél**

Helyi többségben
élő etnikumok (2002)

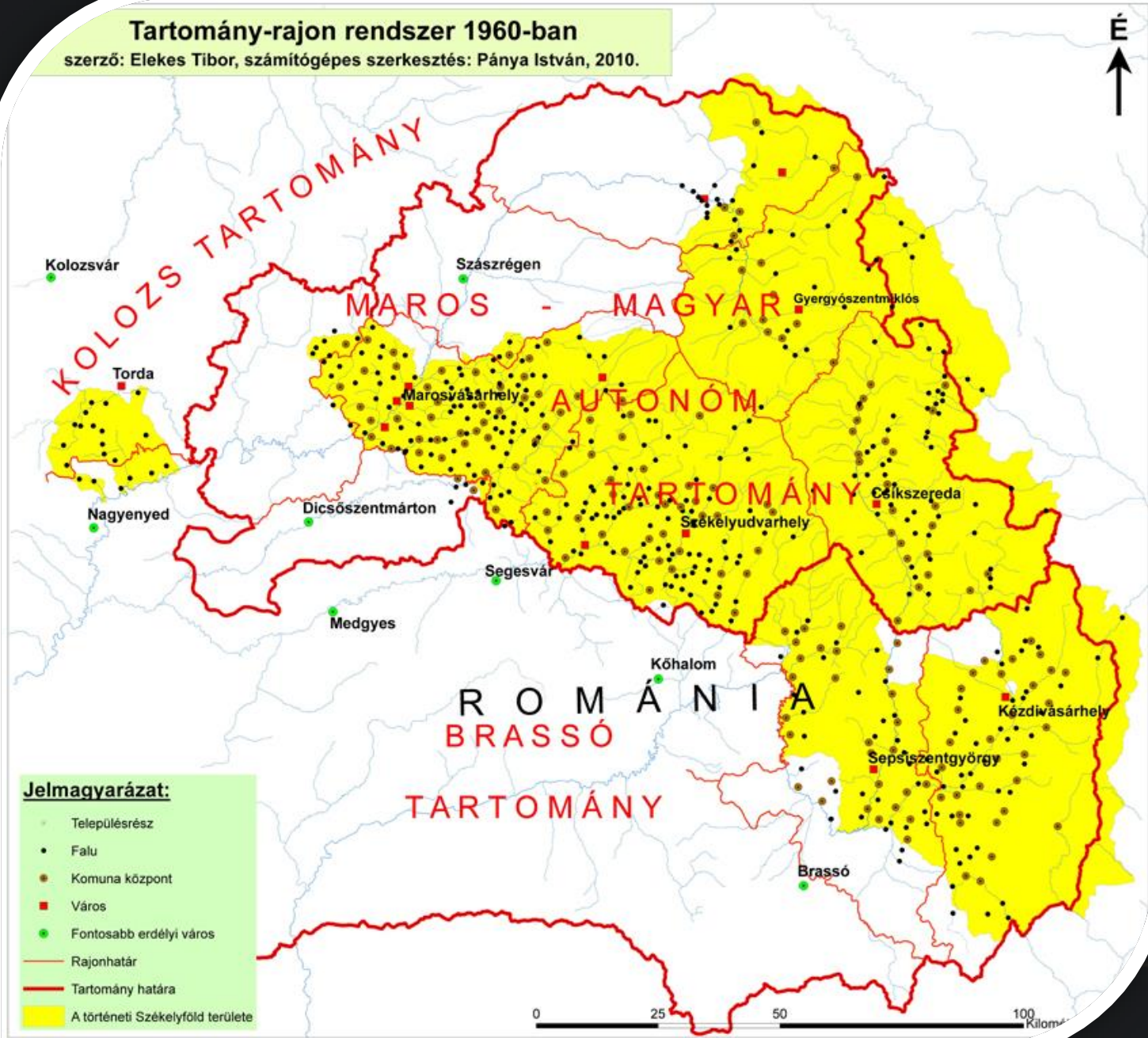
- Románok
- Magyarok
- Ukránok
- Romák
- Lipovánok
- Szerbek
- Horvátok
- Szlovákok

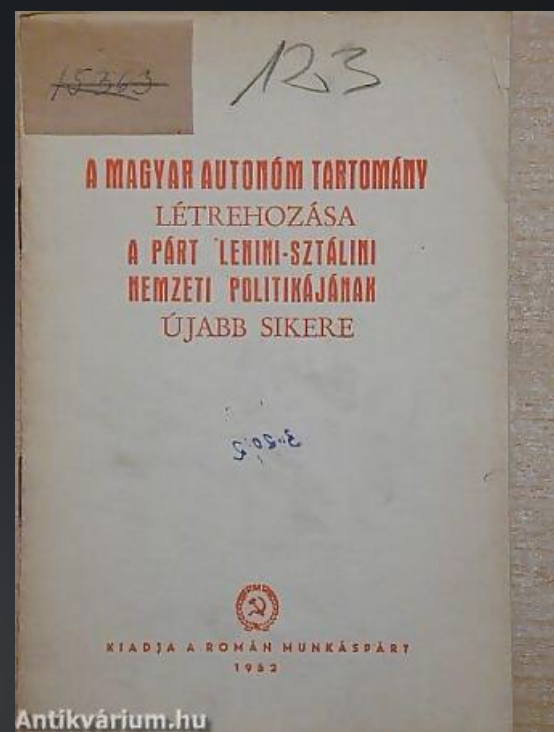

forrás: wikipedia
illusztráció: krónika

Tartomány-rajon rendszer 1960-ban

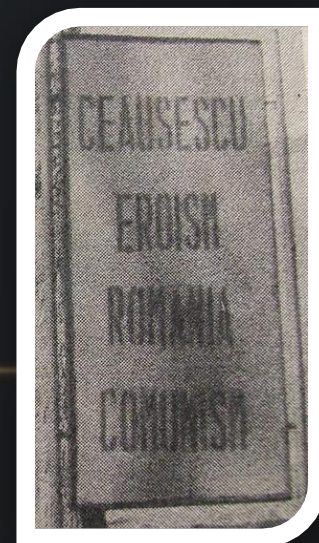
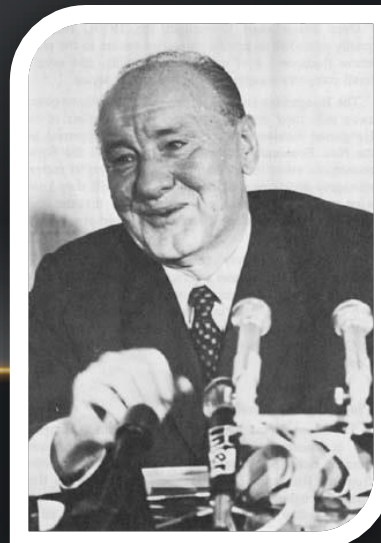
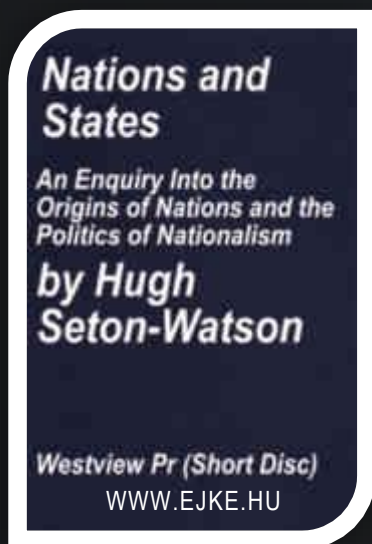
szerző: Elekes Tibor, számítógépes szerkesztés: Pánya István, 2010.

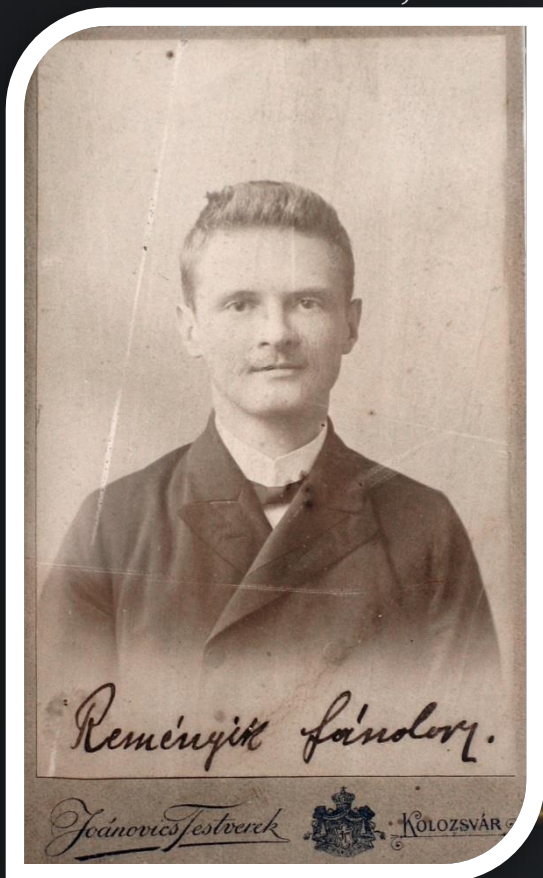

6. A Ceausescu-éra szlogenje, hogy minden romániai lakos függetlenül annak nemzetiségétől, vallási meggyőződésétől, anyanyelvétől egyesül, együtt munkálkodik a jövő kommunista Romániájának megteremtésén (Ceausescu heroism, Romania communism!; Ceausescu si poporul, Patria si Tricolorul!). Ceausescu álláspontja a kisebbségekkel kapcsolatban tiszta és világos volt a kezdetektől fogva: **tudomást sem véve a kisebbségek eltérő jegyeiről, egységes román nemzetállam kiépítése volt a cél szemben az internacionalizmus szocialista ideájával** (ebben a kontextusban érdemes megnézni, mondjuk Kádár János viszonyát a határon túli magyarokhoz) G.G.D – a nemzeti kérdés megoldott; Kállay 1958 - Marosvásárhely

Hugh Seton-Watson (Nemzetek és Államok c. könyve) szerint a 19. században a nemzetállamok a hivatalos nacionalizmuson keresztül legitimizálták magukat, melyet az elit által felfedezett nemzeti tradíciók, népi kultúra segítettek. – csúszás!

7. 1968-ban megszüntetik a Maros-Magyar Autonóm Tartományt és a magyar nyelvű általános iskolákat románokkal váltják. Erőszakos asszimiláció kezdődik (folytatódik) a nemzetiségi intézmények, kiadók, templomok, iskolák, közéleti személyiségek ellen. A román állam egyre eltökéltebbé vált a homogén nemzetállam kiépítésében, 1985-ben megszüntetik a magyar adást és a magyar nyelvű publikációk száma drasztikusan lecsökken. Bukarest, mint magyar központ, Erdéllyel szemben.

*Kicsi fehér templomotokba
Most minden erők tömörülnek.
Kicsi fehér templom-padokba
A holtak is mellétek ülnek.
A nagyapáink, nagyanyáink,
Szemükben biztatás vagy vád:
Ne hagyjátok a templomot,
A templomot s az iskolát!*

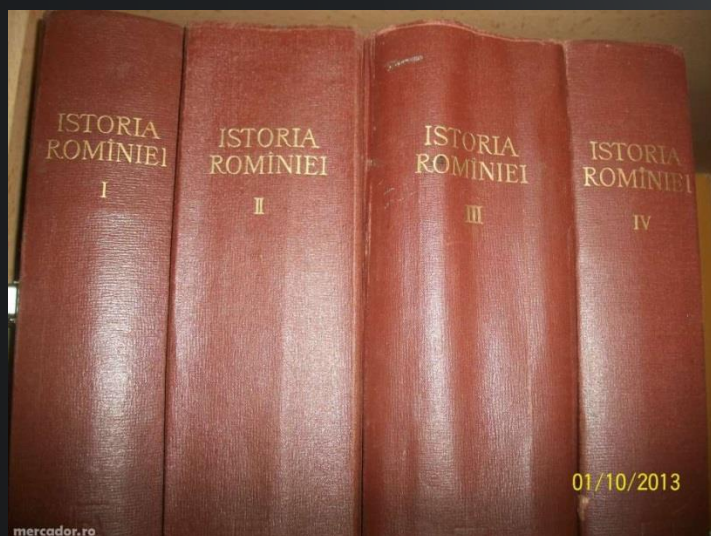

A Házsongárd Alapítvány és a Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság szerint „valakik (az adatokat titkosították) így készítenek jó előre nyughelyet valakik számára”, „egy műemlék temetőben, a műemlékvédelmi törvényt semmibe véve”. (Krónika)

Magyarországon mindeközben elindul egy érdekes folyamat a tudományok területén. A **Magyar Tudományos Akadémia 3 kötetes Erdély történetét jelentetett meg 1986-ban**, nagy sikerrel – olyannyira, hogy 1987-ben újra kellett nyomni a könyvet. A vállalkozás mintegy 10 évet vett igénybe és valójában a 60-as évekig vezethető vissza, amikor megjelent a négy kötetes Románia történet, melyet sok történész mérföldkőként kezelt a kelet-közép európai történetírásban.

Erdély eltérő történeti megítélése miatt a viták újra napirendre kerültek. **1988. június 27-én került sor az egyik legnagyobb tüntetésre Budapesten**, ahol a tömeg elítélte a conducator falurombolási terveit, minek során szász, magyar és román falvakat tüntettek volna el a föld színéről (tüntek is el: Béles, Bözödújfalú!). **A felvonulás egyszerre volt az ellenzék győzelmének a jelzése és a kommunizmus végének a jele.**

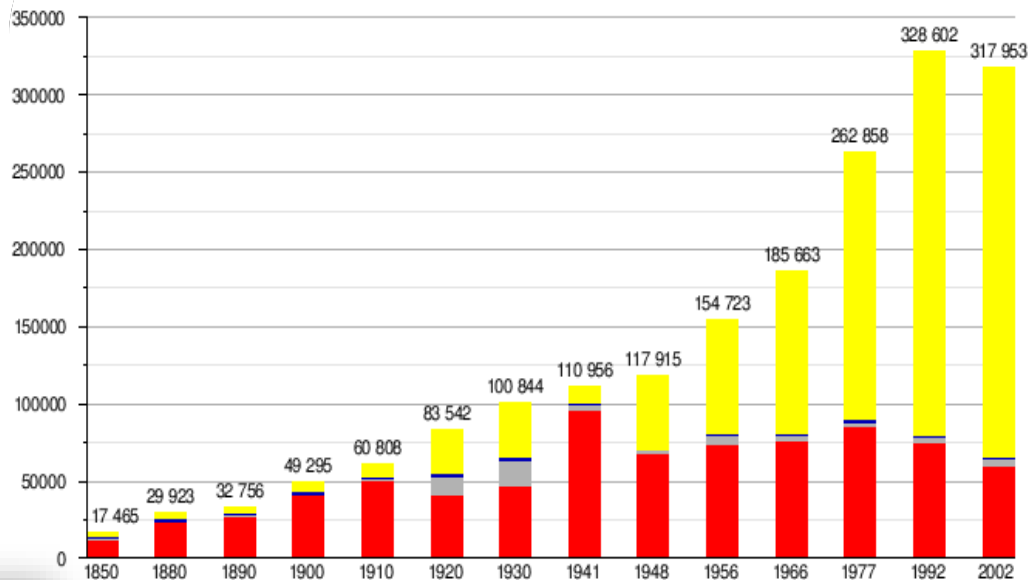

Gheorghe Șincai, Samuil Micu, Klein és Petru Maior

Kolozsvár lakosságának nemzetiségi összetétele (1850–2002)

Magyarítás: ■ Románok ■ Németek ■ Egyéb ■ Magyarok
 adatok: Varga E. Árpád. Grafika: Wikipédia

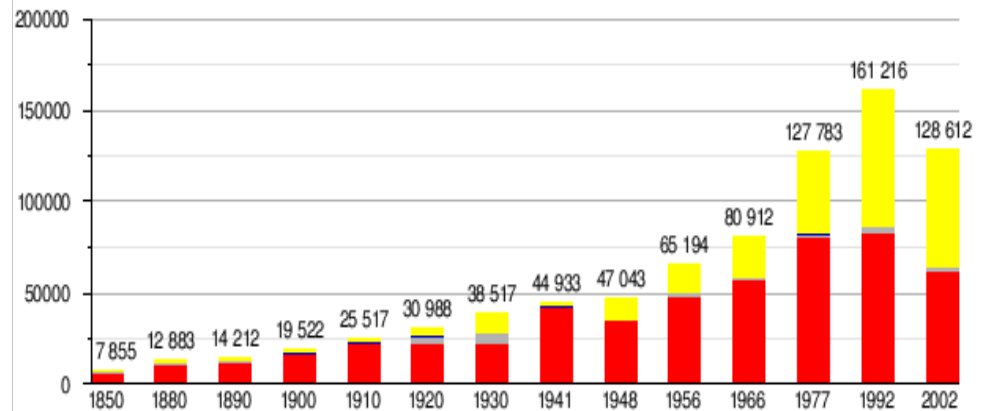
Idén is folytatjuk!

5. kolozsvári magyar napok
 2014. augusztus 18–24.

Marosvásárhely lakosságának nemzetiségi összetétele (1850–2002)

Jelmagyarázat: ■ Románok ■ Németek ■ Egyéb ■ Magyarok

Adatok: Varga E. Árpád. Grafika: Wikipédia.

A kilencvenes évek

A távolságérzet jól érezhetően csökkent a 90-es évek elején. Korábban, köszönhetően az államszocialista eszménynek a magyar-román konfliktust múltként, történelmi eseményekként kezelték. A kisebbségpolitikai megoldások terén, mint a Ceausescu-éra, mind a kádárizmus megbukott. '90 után azonban az antropológusok megállapíthatták, hogy a felek által folyamatosan manipulált múlt jelenkori viták, nézetkülönbségek alapjait képezi.

Jól érzékelhető különbség van a '90-es évek és a '70-es '80-as évek között.

- A korábbi időszakok mentesek voltak a nemzeti feszültségektől, gyűlöletkeltéstől. A nyolcvanas években a magyar kormány nem akart nyíltan konfrontálódni a románnal (debreceni-váradi látogatás, aradi megbeszélés).

- Hivatalosan elérhető információk, statisztikák nem voltak, persze az egyes szakterületek képviselői tisztában voltak a romániai magyar kisebbség helyzetével. Ez szinte azonnal megváltozott a rendszerváltást követően. Antall József miniszterelnök felállította a **Határon Túli Magyarok Hivatalát**. Így egy erdélyi "terepmunka" előtt a szakember tájékoztatást kaphatott és fontos tudnivalókról értesült: nevek, címek, telefonszámok, összejövetelek stb. Mindez egyértelműen hozzájárult Erdély demisztifikációjához, a távolságérzet csökkentéséhez.

Deformitások: Erdély - populizmus - nemzeti identitás

Hogyan tolódik el a populistá ideológiában a tiszta parasztságról (proper peasant) a hangsúly az igazi magyarok irányába (proper Magyars)? Azt a közös nemzeti feltételezést hivatott az utóbbi fogalom jelölni (igazi, valódi, tökéletes magyar), hogy bizonyos értékek mentén azonosíthatóak azok, akik valójában a nemzethez tartoznak és azok akik kívül szorúlnak ezen a körön.

Anthony Smith a következőt állapítja meg: mikor az értelmiség elkezdte azonosítani a kisembert a néppel, a népet a nemzettel, egyfajta visszatérést sürgetve a vidéki, kisvárosi élethez, ahol a populizmusra hajló nemzeti vonal megtalálta fontos bázisát.

A magyar stílusú populizmus különösen privilegizálta a parasztságot és az erdélyi vidéki életet, úgy, mint a valódiság, archaikusság, autentikusság forrása – ennek a közösségnek az örökségéért és túléléséért minden költséget vállalni kell.

A nemzet-fogalom problematikussága

A nemzet (natio) fogalmát az évszázadok során másként, nem használták: **a 13. századtól egy kiváltságos, osztályalapú kategóriát jelentett.** Politikailag csak a nemesség alkothatta a nemzetet. Ez a kiváltságos helyzet változik meg a 18-19. századok folyamán amikor Magyarország és Erdély egyesül (1867). Tehát ezidáig az a kérdés, hogy ki a valódi magyar a nemességre, kiváltságaira, értékrendszerére és életmódjára vonatkozott.

- Unio Trium Natorum (1437. Kápolnai Unió)
- Mihai Viteazul „nemzetegyesítése”
- Horia, Closka stb.
- Román nemesek

A kormány 1792-től megkövetelte a hivatalokban a magyar nyelvtudást, **ugyancsak csak 1836-ban javasolták, hogy a Magyar Királyság hivatalos nyelvvé válassza a magyar nyelvet.** Az iskolákban pedig csak 1848-ban lett kötelező.

CSAK ettől kezdve válik a nyelv a nemzeti identitás egyik alappillérévé.

„...meghagyom s írom, szeretettel intvén mind az Erdélyi és Magyar Országi Híveinket az egymás között való szép egyezsége. Atyafiúi szeretetre az Erdélyiekért, hogy Magyarországtól, ha más fejedelemség alatt lesznek is, el ne szakadjanak. A Magyarországiakat, hogy az erdélyieket tőlök el ne taszítsák, tartsák ő atyjokfiainak, és ő véreknek, tagoknak...

Valameddig pedig a Magyar Korona ott fenn nálunknál erősebb nemzetségnél, a németnél léssen, és a Magyar Királyság is a németeken forog, mindenkor szükséges és hasznos egy magyar fejedelmet Erdélyben fenn tartani, mert nekik is oltalmokra, javokra léssen. Ha pedig Isten azt adná, hogy a Magyar Korona, Magyarországban magyar kézhez kelne,... úgy az erdélyieket is intjük, nem attól elszakadnának, vagy abban ellent tartanának, {538.} de őt segélyék tehetségek szerint, és egyenlő értelemből azon Korona alá a régi mód szerint adják magokat...”

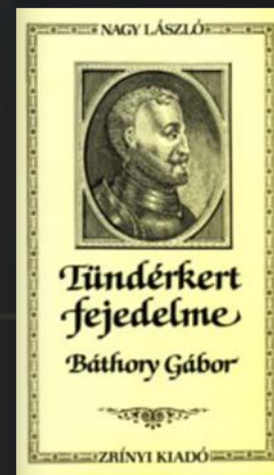
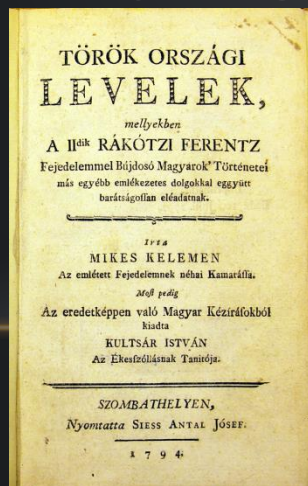
Az Erdély-kép alakulásában kulcsfontosságú az irodalmi imagináció:

- **Zrínyi Miklós** Erdélyt a kereszténység utolsó bástyájaként látta – hasonlóan mint Itáliát Dante, Petrarca, Mazzini, mint Germániát Herder, Fichte, vagy Wagner, mint Lengyelországot Adam Miczkiewicz. Zrínyi II. Rákóczy Györgyhöz intézett levelében a magyarság és a kereszténység végváraként a magyarság megújulásának reményével kapcsolja össze Erdélyt.

- **Mikes Kelemen** (1690-1760) a száműzetésben nagynénjéhez írt leveleiben, Zrínyihez hasonlóan dicséri Erdélyt. Mikes imádta a székely földet, ahol született és a tenger hullámain, a felhőkbe bújó erdélyi hegyekhez hasonlította.

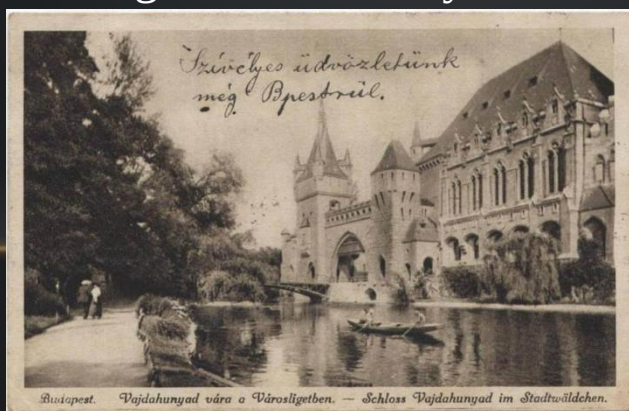
- A 18. századtól kezdve a "**tündérország**", kincsesbánya (a magyar történelemé, a magyar kultúráé) kifejezések terjednek el Erdéllyel kapcsolatban és állandósulnak a populista gondolkodásban.

„Én úgy szeretem már Rodostót, hogy soha el nem felejtethem Zágont!”

Ez az újfajta gondolkodás, valamint a Monarchia nyugatosítási, modernizációs nyomása olyan politikai, gazdasági rendszert formált, melyben az etnikai konfliktusok, valamint az "osztályküzdelmek" megélénkültek.

1. Az egy és oszthatatlan állameszmény, a populizmus, a szimbólumhasználat önkényessége a nemzetek együttélését nehezítette – ezt erősítette Kürti szerint az irodalmi képzelet. Szerinte **Ady Kalota partján** című híres verse például aránytalan mértékben mitizálja pl. a kalotaszegi embert – a vers 1914-ben született.
2. Kürti szerint **Pál Magda nyelvész** volt az első, aki **Erdélyt, mint távoli határterület tudományosan is legitimizálta**. Pál a nemzeti múlt, történelem, nyelv megőrzése kapcsán Erdély elsősége mellett érvelt: „*a valódi magyarokat talán Magyarország határaitól távol találjuk*”.
3. A **Millenniumi ünnepségekre** berendezett "szabadtéri múzeum" esetében Erdély központi szerepet kapott, olyan néprajzosok munkássága révén, mint Jankó János vagy Herman Ottó. A pesti városligetben felépül a vajdahunyadi vár pontos mása, mellyel a Hunyadi-család előtt kívántak tisztelegni – de a Hunyadiakat, mind a magyar, mind a román nép sajátjaként kezeli....

5. Kürti **Munkácsy és Feszty** festményeit is ebben a részben tárgyalja. Az előző például 1891-ben útra kelt, hogy Kalotaszegen igazi magyar arcokat találjon a Honfoglalás című képéhez (ma a Parlamentben található). A Kolozs megyei Zsobok melletti Jegenyén egészségügyi központot nyitottak fővárosiaknak: írók, zeneszerzők, néprajzkutatók, festők, építészek fordultak itt meg és látogatták Kalotaszeget. Ezek az emberek az igazi magyarság sok-sok bizonyítékát találhatták meg. Ezáltal és később Gyarmathy Zsigáné, Kós Károly és Szeffedin Szeffket bej, vagy Katona Szabó írásainak eredményeképpen **Kalotaszeg mítosza megeremtődött, mint Erdély egyik legértékesebb magyar területe.**

Kalotaszeg (Románia)

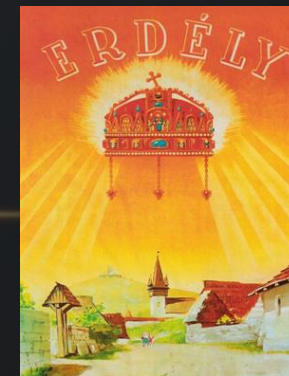
Az új keletű és terhelt jelentésű nemzet fogalom, az elit szóhasználatában úgy jelenik meg, mint ezeréves képződmény, elfelejtődik, hogy az archaikus és arisztokratikus politikai nemzet uralta a feudalista kort. A nemzet fogalmához napjainkban két „nemzetállam” kapcsolódik, melyet pl. a magyar-román határ elválaszt: a csonka Magyarországról és az illuzórikus Nagy-Magyarországról van szó.

1. A nemzeti vezetők szemében Trianon volt minden bajok okozója, így Erdély elvesztésének is (ez azt eredményezte, hogy valódi okok felismerése és vizsgálata sokáig késett). A revizionisták, irredentisták számára a területvesztés egyenértékű volt a nemzet halálával: Nem! Nem! Soha! (nem fogadjuk el a trianoni döntést); Emlékezzetek és Emlékeztessetek! (a trianoni döntésre). „Csonka Magyarország nem ország, Nagy Magyarország mennyország” . pl. Szigeti László: Hajrá Románia! (NOL); György Péter: Állatkert Kolozsváron

„Amilyen Erdély-rítust, Trianon-mítoszt szolgálunk, olyanok vagyunk, olyanná leszünk, s rajtunk is múlik , hogy a határokon kívüli magyarok mit látnak belőlünk s mi mit láthatunk az elcsatolt területekből, mennyire takarja ki azokat mítoszuk.” György Péter, 287. o

„Á LA CARTE-vallásosság” veszélye (György Péter, 392. o)

Erdély (de)konstrukciók (György Péter, 394.o)

2. A két világháború között Erdély több fontos néprajzi tájegységét is felfedezi a nemzet (népdalok, zene, hímzés, faragás, táncok, építészet stb.): Kalotaszeg, Székelyföld, vagy a csángók, mint archaikus magyar populációk jelennek meg. (Szólnak a harangok, 1935)

Az élet furcsasága, hogy amíg a magyarországi jobboldal arra törekedett, hogy elnyerje a nyugat szimpátiáját, az elvesztett területek visszaszerzésének ügyében, addig Erdély a hollywoodi filmgyártás révén mitizálódott, megszületett a Lugosi Béla által alakított Dracula, a filmvásznon (Dracula's awaken, 1931). A kétféleképpen mitizált Erdély (magyar nemzeti eszmény és amerikai filmipar) vajmi kevés közös vonást hordozott, azonban – máig ható erővel – a populáris fikció képe vált jól ismertté nyugaton, mint uralkodó Erdély-kép (CSA: lásd Dracula-turizmus virágzása. Hollywood 1940-es évekbeli Draculafilm-termése: Black Friday (1940), The Devil Bat (1941), Night Monster (1942), and Return of the Vampire (1943). (nézzük csak meg a Károly-herceg erdélyi kalandjait megörökítő brit sajtó írásait)

Back from the dead: the first ever zombie story

Before there was Dracula, there was The Castle in Transylvania. In its first new translation in over 100 years, this is the first book to set a gothic horror story, featuring people who may or may not be dead, in Transylvania.

In a remote village cut off from the outside world by the dark mountains of Transylvania, the townspeople have come to suspect that supernatural forces must be responsible for the menacing apparitions emanating from the castle looming over them.

But a visiting young count scoffs at their fears. He vows to liberate the villagers by pitting his reason against the forces of superstition -- until he sees his dead beloved walking the halls of the castle....

WWW.EJKE.HU

A red 1 forint postage stamp from Hungary, featuring a church. It is cancelled with a circular postmark from Szatmárnémeti (Sighet) dated 1940. The postmark includes the text 'SZATMÁRNÉMETI', '1940', and 'VISSZATÉRT'.

A II. Bécsi döntés hatásai

Észak-Erdély 1940-44 közötti története = a magyar Erdély megteremtésének utolsó kísérlete

Pozitívumok:

- modernizáció az élet minden területén
- infrastruktúra-fejlesztés
- erdélyi magyar kultúra intézményi rendszerének és a személyzeti politikának a megerősítése

Visszatért = a természet rendje helyreállt

WWW.EJKE.HU

<http://erdelyvisszatert.uw.hu>

<http://adatbank.transindex.ro/>

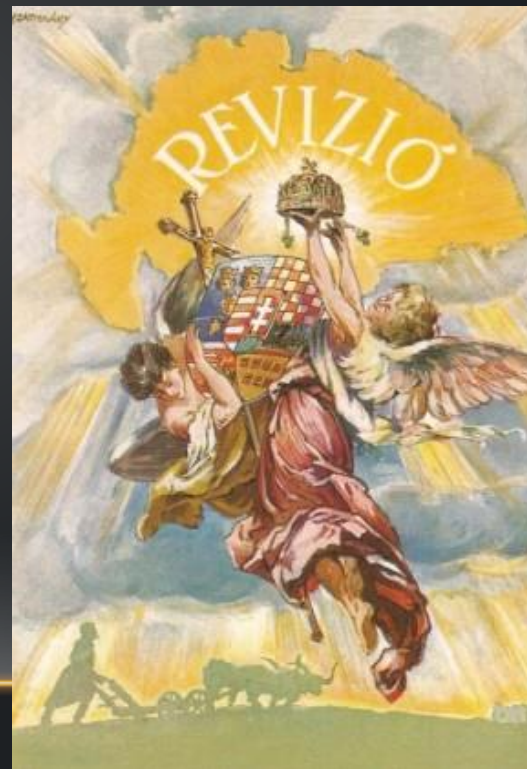
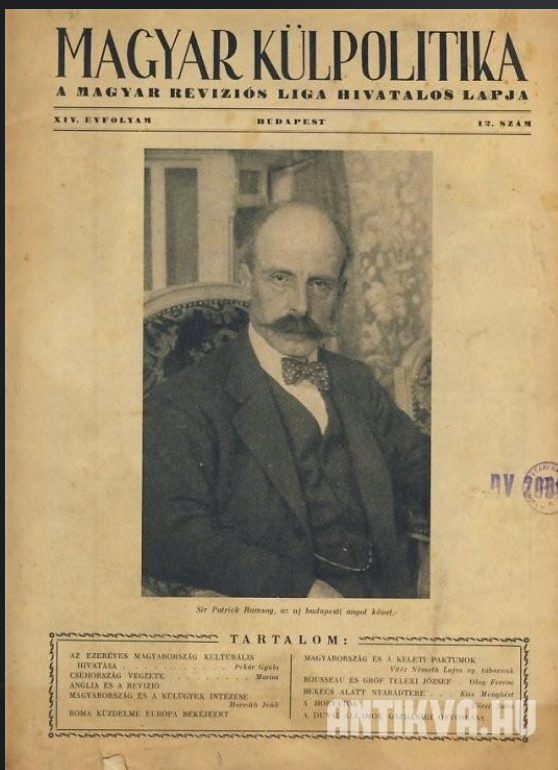

Magyarországinál archaikusabb szerkezetű magyar közösség:

- gazdasági-demográfiai ereje apadóban
- kevésbé volt rendies, a polgári progresszió kevésbé kényszerült védekezésre (Őszirózsás Forradalom; Tanácsköztársaság)
- a magyarországi viták kevésbé hatottak: a polgári haladás együttélése a dualista gyökerű liberalizmussal problémamentesebb volt

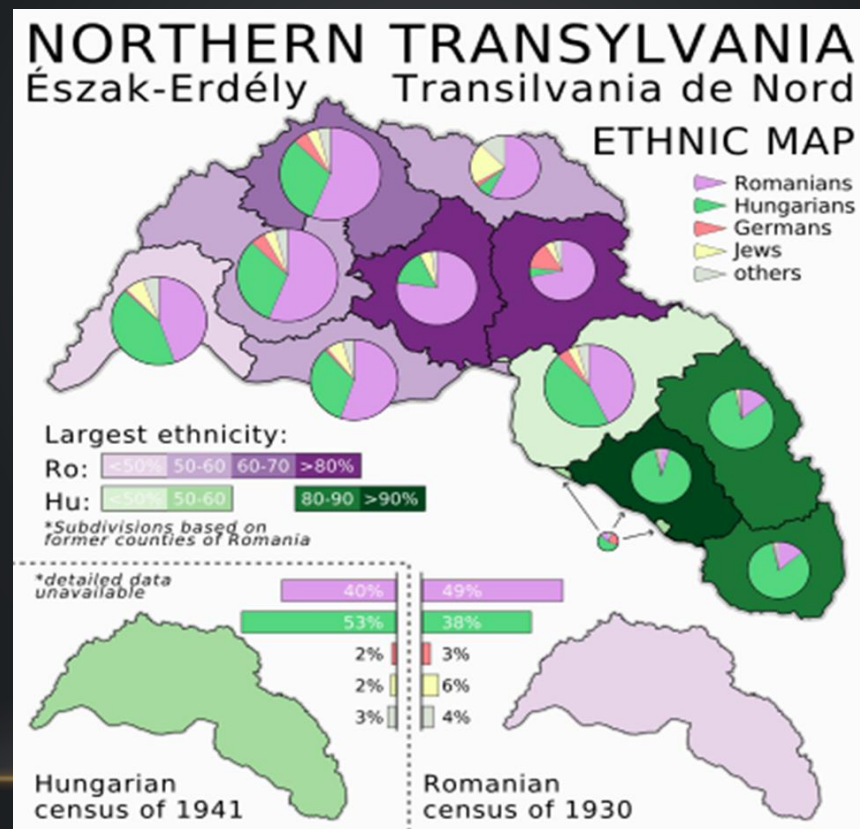
A Trianon követő két évtizedben a magyar kormány törekvése:

- 1) nemzetközi fórumokon napirenden tartani a kisebbségi közösségek által elszenvedett jogsértéseket
- 2) revíziós elképzeléseihez szövetségeseket igyekezett szerezni
- 3) az ország újjáépítése mellett a hadsereget és a közigazgatást is alkalmassá kellett tenni a területi revízió menedzselésére
- 4) nemzeti szellemű kisebbségi elitet kellett kinevelni

43.104 km² kerül vissza Magyarországhoz (! az 1930-as román és az 1941-es magyar statisztika nem ellentmondás: figyelembe kell venni a migrációs hullámot)

- 1941: enyhe magyar többség (53,6%; román: 39,9%; német: 1,7%)
- 1940-1944: 200 ezer magyar bevándorló, 220 ezer román kivándorló

1940 augusztus-1944 február: a hivatalos magyar adatok alapján 200 ezer magyar hagyta el Dél-Erdélyt

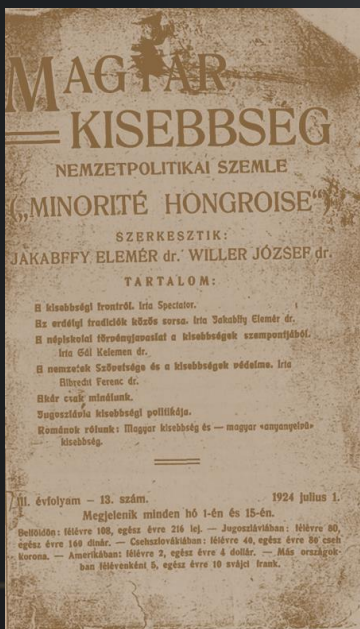
- megroppan a dél-erdélyi szórványosodásban lévő magyar társadalom
- Nagyszeben magyar lakosságának 50%-a elmenekül, Brassót 15 ezer magyar hagyja el a 25.000-ből, Torda magyar lakossága az 1930-as 50%-ról 21%-ra esik vissza, Zsil-völgye: 70-80% magyar hagyta el, pl. Székelyderzsről minden katonaköteles magyar férfi
- Kormányzati félelem: az exodus aláássa a további magyar revíziós követeléseket – automatikusan nem járt állampolgárság, főleg nem azoknak, akik 1920 után születtek
- a dél-erdélyi magyar élet összeszűkült:
 - a fizikai létük a Vasgárda bukása után (1941 eleje) nem volt veszélyben
 - tisztviselők elbocsátása
 - iparosok, kereskedők túladóztatása
 - közmunka és internálások, kényszerlakások
 - a magyar nyelv betiltása a postai- és táviratforgalomban

Dél-Erdélyben a magyar politikai-társadalmi szervezetek újjáalakulnak:

- Magyar Népközösség (Gyárfás Elemér)
- EMGE (Szász Pál)
- Szövetkezeti központ (Haller István)

Dél-Erdély magyar iskolahálózata: 179 elemi iskola, 15 középiskola (egyház!)

Egyetlen magyar napilap: temesvári Hírlap (a Lugosi Magyar Kisebbséget beszüntették)

A Döntés hatása Romániában:

- 1) néhány héttel korábban 295 ezer km² román állam Dél-Dobrudzsával együtt kb. 100 ezer km²-ert és 6,7 millió lakost veszített
- 2) menekültáradat, a kormány bukása, a király lemondott
- 3) magyar-, zsidó és németellenes akciók
- 4) felfüggesztették az alkotmányt és a parlamentet: kormányra került Antonescu tábornok

Hatása Észak-Erdélyben:

- közép-európai idő bevezetése
- baloldali közlekedés (aztán 1941. össze: egész Magyarországon „Jobbra tarts”)

45 szám.
1941.

<http://erdelyvisszatert.uw.hu>

IGAZOLVÁNY

a Keletmagyarország és Erdély egy részének felszabadulása emlékére alapított
Erdélyi Emlékérem viselésének jogosultságáról.

Kócsa István c. örv. részére

Születési év, hely és ország: 1915. Gelse

Szüllőanyja leánykori neve: Zsófia Erzsébet

Illetőségi hely: Gelse

Kelt 1941. évi 11. hó 11. n.

P. H.

PALLAS NYOMDA BUDAPEST

Utasítás a katonai közigazgatás megszervezésére a felszabaduló Erdély területén című füzet és a hozzá tartozó tájékoztatók (Szürke Könyv)= a magyar katonai közigazgatás bibliája

Sebestyén Elemér – Szabó Péter MAGYAR KATONAI KÖZIGAZGATÁS ÉSZAK-ERDÉLYBEN ÉS A SZÉKELYFÖLDÖN 1940 ŐSZÉN1

http://adatbank.transindex.ro/html/cim_pdf951.pdf

- pl. tisztelet a magyar történelmi egyházak irányába
- sajtórendészeti kérdés: tilos az USA, SZU, Németország, Olaszország támadás, becsmérése; Ju: rokonszenv; Frao, Nagy-Britannia: bírálata csak a jóízlés határain belül
- Korunk beszüntetése, zsidó lapok, támadás a HELIKON ellentmonadás

Közigazgatásban szükség volt:(kb. 8-10 ezer fő)

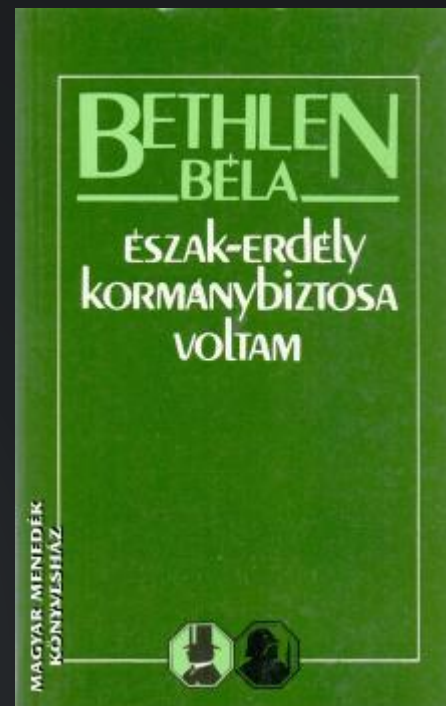
- csendőr
- pénzügyőr
- tűzoltó
- vasútas
- postás stb.

A vezető pozíciókba a Teleki-kormány igyekezett erdélyieket tenni (Bethlen Béla: Szolnok-Doboka, Beszterce-Naszód főispánja)

Nagyobb adózási fegyelem: az átlagos erdélyi üzlet forgalma alacsonyabb a maoi-nál, de a vagyon- és jövedelemadóra kötelezettek aránya meghaladta a „trianoni Magyarországot”.

Az erdélyi gyáripar jelentős része Dél-Erdélyben maradt: a bpi kormányzat nagyszabású modernizációs programot hirdetett

- adósságtudat
- a fejlesztések központja: Székelyföld
- utak, turizmus, Szeretfalva-Déda

Elégedetlenség:

- az Erdélyi Párt elégtelen képviselte
- a román földreform lassú revíziója
- diszkrimináció a közigazgatásban (ejtőernyősök)
- román és szász nemzetiségek „dédélgetése”
- kinyíló agrárrolló

3 fő érdeksérelem a világháborúk között:

I. nyelvi jogok érvényesülése a közigazgatásban és a közéletben

II. agrárreform: diszkriminatív végrehajtás

III. anyanyelvi oktatás

Imrédy Béla (MMP, MÉP)

Szálasi – Hungaristák: a konnacionalizmus jegyében engedmények a Vasgárda felé

Oktatási reform

- 1940: nyolcosztályos elemi
- '41: iskolamodernizációs program (tanügyi költségvetés 1/3-a 41-ben; 42-43-ban 50%-a) megj: az ország népességének 17,5%-a él ebben az országrészben
- rendelet az óvodai-iskolai egészségügyről
- könyvtárfejlesztés

Az iskolák helyzete:

- kb. 2.500 db népiskola, ebből 700-ban csak román nyelvű oktatás (a magyart idegen nyelvként tanítják) ! Az észak-erdélyi román iskolákban 2.157 tanítóból csak 700 volt román nemzetiségű
- a középfokú oktatásban még rosszabb a helyzet: a románok alulreprezentáltak (8%)
- 1 millió észak-erdélyi románra kb. ugyanannyi középfokú tanintézmény jut, mint 1/20-ad németre (7 gimnázium és tanítóképző)
- Teleki Pál: heti 2 órában az összes észak-erdélyi magyar középiskolában románoktatása
- a kabinet új felsőoktatási intézményt hoz létre Kolozsváron: Ferenc József Tudományegyetem

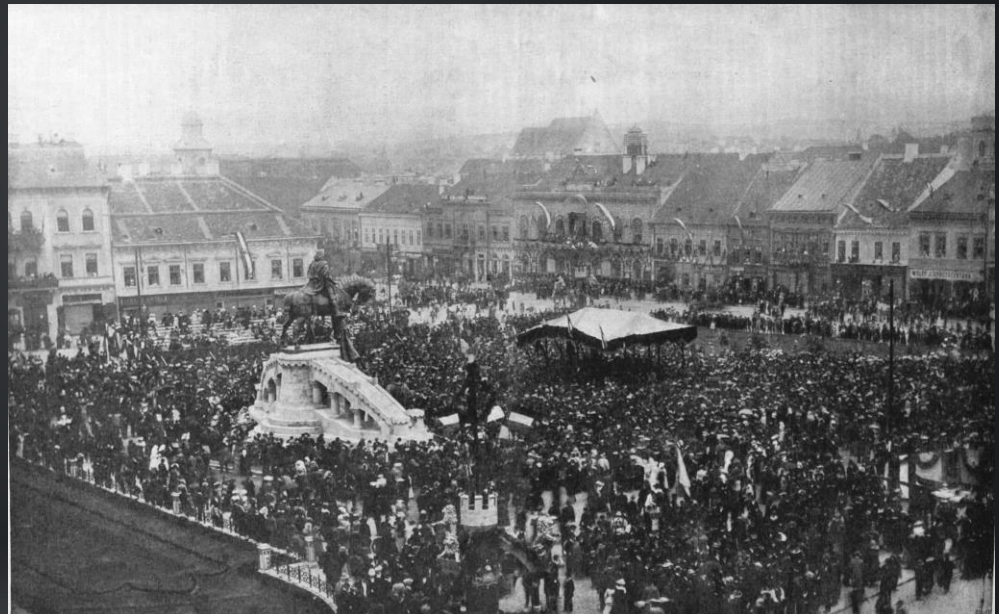
Műemlékelújítás – hatalmas összegek (Műemlékek Országos bizottsága)

- Kolozsvár: Mátyás-ház, Szent Mihály templom, új városháza

Térfoglalás és megjelölés:

- László György régész 3 honfoglalás-kori sír feltárása a Zápolya utcában

- I. és II. Apafi Mihály újratemetése a Farkas utcai templomban

4 év alatt kb. 1,5-2 mrd pengő . Az erdélyi és a keleti országrészekre külön költségvetést állítottak fel (a 38/40 számadási időszakban a költségvetés kiadási főösszege 2,6 mrd pengő volt)

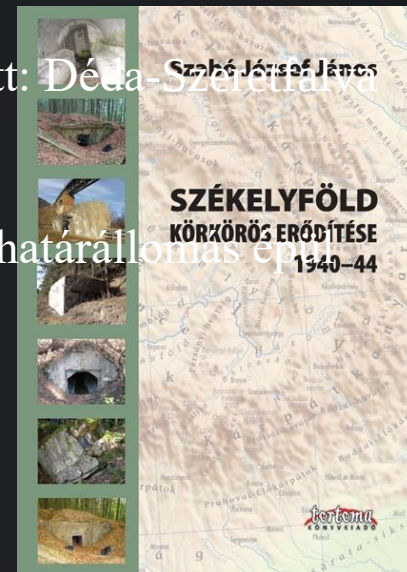
Vasút:

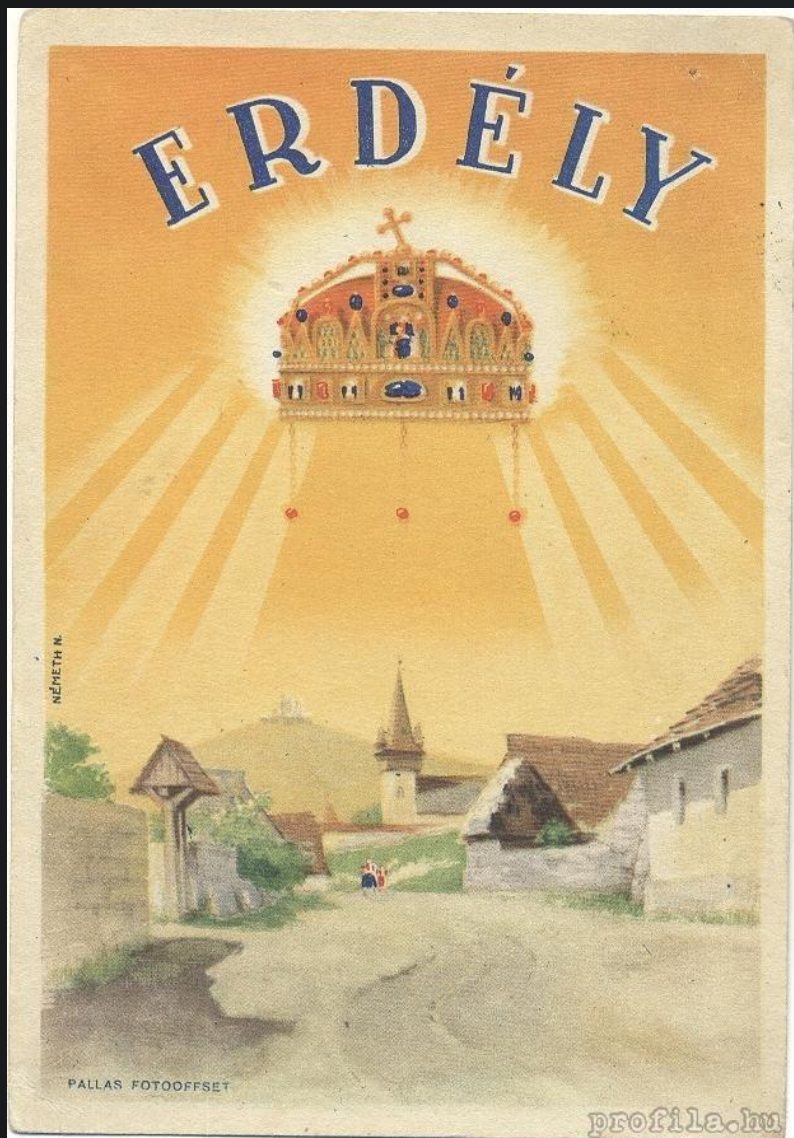
- Püspökladány-Nagyvárad: felépítménycsere
- Göring-has elvágta az összeköttetést Kolozsvár és a Székelyföld között: Déda-Szerethálya vonal építése

Laktanyák: 40 szeptembere és 41 tavasza között 600 laktanya, kiserőd, határállomás épít

Turizmus (OMIH)

- tájékoztató füzetek: Erdély és a székelység képe folklorizáló, mitizáló
- elvárt nemzeti zarándoklat
- fürdő- és szállodafejlesztés: Székelyföld, Radnai-havasok, menedékház-rekonstrukciók, OMVESZ, falusi turizmus szervezése
- útfejlesztés: Tolvajos-tető- Hargitafürdő, Sepsibükkszád-Szent Anna tó
- menetdíjkezdvezmény
- beruházási hitelek
- Nagyvárad-Kolozsvár-Marosvásárhely-Székelyföld útvonal valorizálása (Szatmár, Szilágy kiszorul)

Idea:

- homogén, nemzeti tér; ruralizmus; archaizmus; tisztább magyarság
- a 4 évben minden a nemzeti szupremácia kiépítését szolgálta (trafikengedély, gumiellátás, marhavásár)

Erdélyi zsidóság: eltűnt egy magas kultúrájú, identitásában magyar polgári réteg (hiánya a nagyvárosokban érezhető!) 1944: a parancsok pontos, fegyelmezett végrehajtása

Gettó: Marosvásárhely; Kolozsvár (Budapest után a 2.), Nagyvárad, Dés
3 hét alatt a 150.000 fős közösség 131.639 tagját deportálták. Az 1944 novemberi összeírás alapján 7.200 főnyi zsidó maradt Erdély területén (kb. 85-90ezren élhették túl)

Dél-Erdélyben 40 ezerből mindössze 1-2 ezer esett áldozatul a Holocaustnak (Az Antonescu rezsim nem törekedett a megsemmisítésükre, a román kormány a regáti zsidósággal együtt Transznyisztriába deportálta őket)

Megj: Ablonczy-adatok

A Határ!

- a zöldhatár forgalma élénk: határincidensek, bántalmazások
- a román fél visszautasította a demarkációs vonalról való tárgyalást
- katonaság elől menekülnek mind a két oldalon
- Kolozs: mesterségesen kettévágott megye (vegyes lakosság)

Irodalmi emlékezet:

- Wass Albert: Tizenhárom almafa; Jönnek
- Cs. Szabó László tudósításai („szerelmes földrajz”)
- Üdvözlégy Szabadság

A korszak közíróit nagyon foglalkoztatja az ERDÉLYI SZELLEM mibenléte: a fő kérdés hogy is forrhat össze a 2 országrész

- de az Erdélyben tradicionálisan meglévő vallási, regionális különbségekkel alig számolnak
- az erdélyiek sok rossz balkáni szokást átvettek...
- a bukovinai székelyek túl alázatosak: megszokták a román módit...

Észak-Erdély:

I. 220 ezer főnyi román nemzetiségű távozik 40-44 között (ebből kb. 28 ezer, aki nem itt született); román ügyvédek száma 877-ről 161 főre apad

II. Nehéz gazdasági viszonyok:

- a behozatalra szoruló régióban a hatóságok bevezették a kötött gazdálkodást (élelmiszer, lábbeli, benzin, autógumi)
- hadigazdálkodásra való átállás és a jegyrendszer bevezetése
- közúti közlekedés hanyatlása (az autóbusz utasok száma Kolozsváron napi 30 ezerről 90 ezerre nő; Marosvásárhelyen 1942-ben beszüntették az autóbuszközlekedést; Nagyvárad jobb helyzetben a 8 db villamosvonalával)

III. Magyar adminisztráció

- jobb minőségű, de sokszor kifogásolható hangnem
- gazdasági modernizáció, infrastruktúra fejlesztés
- népegészségügyi hálózat kiépítése (vérbaj, tüdőbaj, magas alkoholtartalmú italok, dohányzás)

III. A magyar népegészségügy vívmányainak bevezetése: Stefánia Szövetség, Székelyföldi Bábaképző (1943), ! az erdélyi orvosok 44,5% zsidó (a 6%-os limit komoly problémát okoz)

IV. Ütközések

- Háromszék vármegye 1944 januárjában határozatot hozott a címkórság ellen: csak a hivatali állásnak kijáró megszólítás
- Wass Albert „maguk ugyebár anyaországiak” kolozsvári IBUSZ
- OMIH-ház 1940 végén Körösfőn: Kós Károlyt kéri fel egy parasztház tervezésére (turisztikai hivatal, kalotaszegi református egyházmegye működött volna benne) DE! A kalotaszegi ház arányai

„Aki valaha Erdély földjén járt, – visszavágyik oda. A páratlan természeti adottságok lenyűgöző hatásán kívül, a hamisítatlan ősi magyar életnek csodálatos zamata tölti el lényünket. Erdélyen keresztül látjuk meg az évezredes magyar sorsot. Megértjük azt a szakadatlan önfeláldozó küzdelmet, amelyet nemzetünk balladaszerűen komor, de vaskövetkezetességű történelmében Erdély földjéért mindenkor vívott.

Megértjük, hogy miért hoztak áldozatot Szent László vitézei, Hunyadi hősei, Bethlen Gábor harcosai, Rákóczi kurucjai, Bem dübörgő honvédseregei, megértjük, hogy miért adta oda ifjú életét a magyar szellemóriás, Petőfi Sándor... Az örök magyar Erdélyt mindannyiunknak ismerni kell.” OMIH-szálláskalauz (OMIH alapítva 1935)

Az 1944 előtti Magyarország népszerű írója, Herczeg Ferenc szégyennek írta emlékirataiban, hogy 1920 előtt sohasem járt a Székelyföldön, Móricz Zsigmond így szólt 1941-ben az őt kísérő Bözödi Györgyhez a maros-tordai Koronkánál: „Na, Gyurka, most kezdődik a világ, mert ezen túl még nem jártam!”

Visit Britain vagy a *See America First!* mozgalom, és erre buzdított a MÁV által proponált „*Utazgassunk hazánk földjén!*” jelszó is.

Erdély-propaganda döntően három régióra koncentrált:

1. Kalotaszegre és Kolozsvárra,
2. Székelyföldre (abban több alrégióval: Marosvásárhellyel és Szovátával, Csíkszeredával és környékével – benne Hargitafürdővel, Udvarhelyszékkal, Háromszék vármegyével, Tusnádfürdővel és a Gyilkos-tó környékével és külön fejezet szólt a periférián [vagy azon is túl] fekvő Borszékről), illetve a
3. téli sportokra beállított Radnai- és Borsai-havasok vidékére, a reménybeli „magyar Garmisch”-ra.

Csángó Orfeusz, Magyar Colorado

V. Művelődési viszonyok

- Színház: felívelő korszak a kis-magyar világ 4 éve
- Kolozsvár: az ország 2. nemzeti színháza, visszakapta régi épületét; Nagyvárad kivételével, a többi erdélyi színházban nem volt állandó társulat(1941/42-es évadtól 8 vándortársulat kapott koncessziót Erdély területére; a kolozsvári színház a 40/41-es átmeneti szezonban báró Kemény János vezetése alatt állt (mint a korábbi működtető, Thália Színház Rt tulajdonosa), 1941-től főigazgatója lesz (de segítette a zsidó vagy baloldali érzelmű művészeket is (Concordia társulat)
- 1941-42 között a színház prózai tagozatának igazgatója Mihályfi Béla; az operatagozat élén Vaszy Viktor (1918-ban a Hamlettel fejezte be, most ezzel kezdte); fiatal tehetségek érkeznek Pestről (Páka Jolán operaénekesnő)
- Rendszeres fellépők: Somlay Artúr, Bajor Gizi, Páger Antal: a sztárkultuszt a helyi sajtó nem nézte jó szemmel (ok: vendégjáték után elmennek, a színházi produkciók utána nem életképesek)
- 1942 a kolozsvári színjátszás 150. évfordulója
- itt is végigsöpör a Rákosi Viktor láz (Elnémult harangok); magyar klasszikusok (Madách, Vörösmarty); a korszak népszerű szerzői: Herczeg Ferenc, Kodolányi János, Zilahy Lajos); az erdélyi szerzők legrangosabbjai (Tamási, Bánffy, Jékely, Nyíró, Wass, Kós); a világirodalom klasszikus darabjai (Shakespeare, Molière, Szófoklész)

- 1944.szeptember 11-én még elkezdik az évadot
- Kolozsváron 6 filmszínház van (egy főre jutó statisztikában a 2. Budapest után)
- Rádió: a terv szerint Kolozsváron önálló erdélyi rádióstúdió működne; 1942-ben felavatják a kolozsvári adótornyot (Erdély belső részei felé közvetítik a budapesti adást); a 10 ezer főre jutó rádió darabszám országos átlaga 391 (Erdélyben a legjobb: Háromszék – 212 db)
- Nagyvárad: pesti művészek vendégjátéka (Kiss Manyi, Jávör Pál, Dajka Margit, Tolnay Klári); a kolozsvári színház bizonyos fokú imitálása, engedményekkel (operett, vígjáték)

Film:

- az I. világháború előtt a kolozsvári filmgyártás jelentős eredményeket tudott felmutatni: 1913-1918 között 48 darab némafilm készült a kolozsvári stúdiókban (Janovics Jenő, Korda Sándor, Kertész Mihály) pl. Csepreghy F: Sárga Csikó; Bánk bán; Bródy S.

Tanítóné

- 1940-44 között felmerült az erdélyi filmgyártás feltámasztása - végül erre nem kerül sor, de az erdélyi témájú filmek népszerűek

- 1937. Torockói mennyasszony – Keleti Márton
- 1938. Uz Bence -
- 1940. Erdélyi Kastély – Hunyady Sándor
- 1942. Emberek a havason (Szóts István filmje Nyírő novellájából – a velencei fesztiválon nagy feltűnést keltett: balladai hang, olasz neorealizmus)
- 1943. Kalotaszegi madonna
- 1941. Egy éjszaka Erdélyben
- 1944-ben forgatta Martonffy Emil a Színház szerelmese című filmet Kolozsváron (sérült!): „Erdély és Kolozsvár demonstratív filmjét készítjük”

Sport:

- a sportszerekkel való ellátottság rossz
- 1943/44. bajnok a Nagyváradi AC (Bodola Gyula) és 3. a Kolozsvári AC

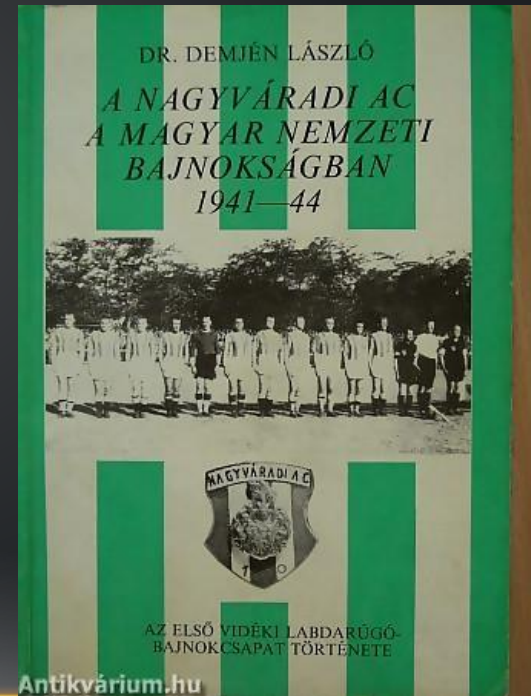
Irodalom: az erdélyi irodalom képe a 4 évben nem sokat változott – Révai Helikon sorozata – Baumgarten-díjak a '30-as évek második felében: Kós, Jékely, Böződi, aztán

1940. Wass Albert

1941. Reményik, Tompa

1942. Berde, Szentimrei

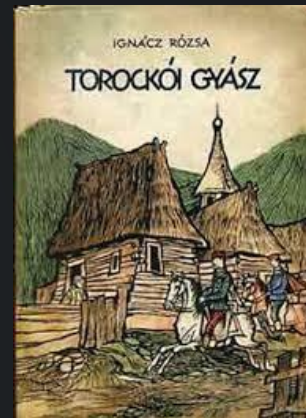
1943. Asztalos, Tamási, Szabédi

- a Pásztortűz hanyatlott (Reményik halála után „végelgyengült”)
- Helikon: a minőség fennmaradt, ragaszkodott erdélyi szerzőihez, legfeljebb elszármazott szerzők jelennek meg (Cs. Szabó, Jékely, Kolozsvári-Grandpierre); nem politizált, saját nagyjait vette számba (Tompai, Reményik, Bánffy számok), dél-erdélyi szerzők méltatása (Kacsó, Szemlér, Olosz, Vita); 1942-44 Per a Budapesti Ítéletábrán (Kolozsvári Unió Páholy, zsidó és szabadkőmíves kapcsolat – a Magyarország c. újság cikkére indul)
- Termés (1942-44): nem nemzedéki szemle, de főleg az erdélyi irodalom fiatalabb generációja írja (Szabédi, Böződi, Jékely, Kiss Jenő) - először a Pásztortűzet akarta átvenni, Kemény J. 700 pengővel támogatta, a magyarországi népi mozgalom felé orientálódik, de pl. a Korunk betiltásakor Nagy Istvánnak publikációs felületet biztosít
- a kormány védte a literátust: Tamásinak és Böződinek nem kellett bevonulnia (Wass, Gaál Gábor tiszti rangot szerez, Asztalos 1944-ben kap behívót)

De! Több zsidó író sem éli túl a háborút (Karácsony Benő, Ligeti Ernő, Bárd Oszkár, Salamon Ernő)

4. 1945 után visszaáll az I. világháborút követő területi rend és a szocializmus építésébe fognak a keleti blokk országai (Milan Simecka: „building of moribund utopias” - haldokló utópiák építése). Mint korábban, most is a parasztság érezte meg elsőként a változást. A sztálinizmus gyors és hatékony kollektivizálást támogatott, államosították a földet, az állatokat, a szerszámokat és magát az emberi tudatot is. **Nem voltak parasztok többé: retrográd, elmaradott, forradalmiatlan erővé váltak.** A forradalmi munkásosztály megteremtéséhez a hagyományos parasztságot likvidálni kellett és beemelni annak tagjait egy öntudatos, politikailag korrekt osztályba, mint amilyen a szocialista kollektívek munkásai voltak. (Marx: “idiocy of the countryside” - és gyakorlatba ültették). Az 1950-es, **1960-as években a magyarság, vagy Erdély témája ritkán jelent meg irodalmi, művészeti alkotásokban.**

5. **Nicolae Ceausescu** hatalomra kerülésével, 1965-től Románia lassan, de biztosan a térség legridegebb diktatúrájává válik, minden ezzel ellentétes állami propaganda ellenére. **Románia nemzeti kommunizmust épített, melynek alapja egy etnikailag homogén és egységes Románia.** Ez a nemzetiségpolitika alapjaiban rendezte át a magyar-román kapcsolatokat, sőt hatással volt a magyar identitásra, mind Erdélyben, mind az anyaországban

1956-ban Hajdú Győző az Igaz Szó főszerkesztőjeként: nem a nemzeti karaktert, hanem az irodalom politikai és gazdasági meghatározottságát emeli ki: „...*a magyar nemzetiség irodalma hazánk szocialista kultúrájának szerves része. Fejlődése elválaszthatatlan a romániai irodalom kialakulásától, hiszen közös alapjukat az országunkban ható egyazon általános gazdasági és politikai tényezők alkotják.*” 1945 után az írói produktumokat Romániában írt magyar nyelvű irodalomnak titulálják, mely közös töről fakad a többi nemzeti kisebbségével (háttére: Nagy István írószövetségi elnök az RNK íróinak első kongresszusán 1956-ban az RNK nemzeti kisebbségeinek irodalmáról beszél).

IGAZ SZÓ

SZEPIRODALMI FOLYÓIRAT

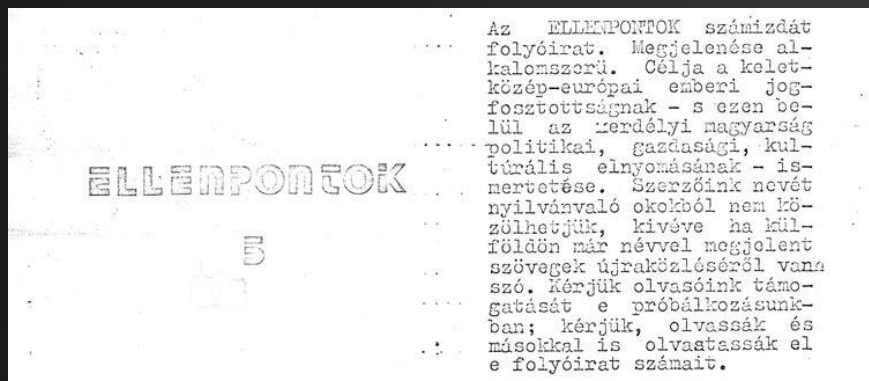

VII. ÉVFOLYAM **10** 1959 OKTÓBER

6. Az általános félelem és a titkosrendőrségi munka közegében megjelennek a szamizdat kiadványok. A '70-es évek végén a '80-as évek elején Nagyváradon, Kolozsváron, Marosvásárhelyen fontos ellenzéki írások jelennek meg (Ellenpontok, Transylvanian News Agency, Kiáltó Szó etc). Az emberi jogok súlyos megsértéséről számoltak be. (CSA: Ara-Kovács Attila írása a Gáll Ernő emlékkönyvben) Az Ellenpontok (1981-83) körüli csoportosulást sikeresen oszlatta fel az állami titkosrendőrség és az érintett értelmiségieket emigrációra kényszerítették.

(György Péter: Szabédi, 250.o; Bartis Ferenc visszaemlékezései)

7. Mindeközben magyarországi és nyugat-európai csoportok azon dolgoztak, hogy a nyugati média és a magyar emberek minél több igazságot tudjanak meg az erdélyi állapotokról. Az erdélyi magyar értelmiség megtizedelődött, többen Budapestre menekültek. Illusztris személyek (Szócs Géza, Ara-Kovács Attila, Tamás Gáspár Miklós) az emberi és kisebbségi jogok ügyét felvállalva a magyarországi értelmiséget az Erdély-ügy mellé állították. '89-után Szócs Géza és Tamás Gáspár Miklós vezető politikussá vált - Szócs az RMDSZ színeiben , Tamás pedig Budapesten (SZDSZ).

Az ELLENPONTOK szamizdat folyóirat. Megjelenése alkalomszerű. Célja a kelet-közép-európai emberi jogfosztottságnak - s ezen belül az erdélyi magyarság politikai, gazdasági, kulturális elnyomásának - ismertetése. Szerzőink nevét nyilvánvaló okokból nem közölhetjük, kivéve ha külföldön már névvel megjelent szövegek újratözléséről van szó. Kérjük olvasóink támogatását e próbálkozásunkban; kérjük, olvassák és másokkal is olvassák el e folyóirat számait.

2. szám. 1982. március.

(Ara-Kovács Attila): Három nemzedék	1
Haraszi Miklós: Kádár kísértete esetleg ráerőszakolja magát Jaruzelskire	5
Dokumentumok	
62-ek levele (jegyzetekkel)	17
Paul Goma: Levél Pavel Kohoutnak és barátainak (franciából fordította: Molnár János)	18
(Ara-Kovács Attila, Tóth Károly Antal, Tóth Ilona beszélgetése): Adalékok a kételkedéshez. Vélemények a 62-ek leveléről	19
A cenzúrán innen	
(Ara-Kovács Attila): Újabb fejlemények a magyar-román államközi kapcsolatokban	29
Paul Goma: Téli napló 1977. (franciából ford. Molnár János)	31

Újfajta nemzeti öntudat – 1970-es 80-as évek

A magyar-román feszültség fokozódásával a magyar identitás radikális változása következett be a nyolcvanas évek folyamán. A nemzeti szentimentalizmus és a kisebbségi jogvédelem nyugati támogatása ösztönzőleg hatott egy újfajta magyar nemzeti öntudat kialakulásában. A szerző magyar kulturális ébredés egyfajta reneszánszának tekinti ezt az időszakot, új politikai mozgalmak születtek és felvillant a politikai határokon átívelő nemzetegyesítés lehetőségének képe.

A csángók, a székelyekhez képest még inkább a román-magyar nézetkülönbség megtestesítői. (CSA: sajátos történelemszemléletben:) archaikus román közösség, melyet a magyarosítás során katolikus vallásra térítettek ... **Elesángált székelyek, a kisebbség kisebbsége, akikkel szemben a távolságérzet még nagyobb,** mint a székelyekkel kapcsolatban, akik számára az anyaország sokáig még szimbolikusabb volt. A nemzeti mitológiában ők is elfoglalták a helyüket. A 70-es években az értelmiség érdeklődése megnőtt a csángók iránt.

Magyar-román államközi kapcsolatok

A 70-es évek végétől a magyar-román kapcsolatokat a csendes antagonizmus jellemezte. A diplomáciai kapcsolatok ritkává és felületessé váltak Ceausescu hatalomra kerülését követően. Az 1958-as rövid romániai látogatását követően, Kádár és a conducator '66-ban, '67-ben és '68-ban találkozott. A '70-es évek közepére nyilvánvalóvá vált, hogy a Kárpátok Géniusza képes mindenkit manipulálni Moszkvától, Berlinig és Kínától Washingtonig. Miközben román diktátor a világhírt élvezte (keleten és nyugaton is kitüntetések, okleveleket kap) a kulturális élet területén a kapcsolat lényegében megszűnt a két ország között.

A román határ átlépése egyre nehezebbé vált a magyaroknak. Ceausescu magyarellenes politikája azt kívánta elérni, hogy az erdélyi magyarok még távolabb kerüljenek Magyarországtól, ezzel azonban a magyar nemzeti érzést fűtötte fel: néprajzkutatók, nyelvészek, muzeológusok, történészek mind-mind terepgyakorlatozni akartak Erdélyben, s miután a román kormány mindezt nem támogatta, kalózkodtak és turistának adva ki magukat, végezték el a munkát.

FŐVÁROSUNK DOLGOZÓI testvéri szeretettel köszöntötték a Magyar Népköztársaság kormány- és pártküldöttségét

RAIASCĂ PRIETENIA
ROMINO - UNGARAI
ÉLJEN A ROMÁN-
MAGYAR BARÁTSÁG

Poporul nostru întâmpină cu căldură
delegația guvernamentală
și de partid a R. P. Ungare

A Magyar Népköztársaság kormány- és pártküldöttsége hazánk földjén

Forró szeretettel fogadták vendégeinket országunk dolgozói

A Magyar Népköztársaság kormány- és pártküldöttsége a Román Népköztársaság kormányának és a Román Munkáspárt Központi Vezetőségének meghívására, esztendőnkön délután baráti látogatásra megérkezett országunkba.

A küldöttség vezetője Kádár János elvtárs, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, a Politikai Bizottság tagja, államminiszter. A küldöttség tagjai: Apró Antal, az MSZMP KB Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács első alelnöke, Kállay Gyula, az MSZMP KB titkára, a Politikai Bizottság tagja, államminiszter, a Hazatisz Néptársaság elnöke, Szirmai István, az MSZMP KB tagja, az MSZMP KB tagja, a Német Nemzetiségi Szervezet elnöke, a Magyar NK ügyvezető pártbizottság titkára, Székely Ferenc, a Magyar NK bukkaresti rendkívüli és meghatalmazott nagykövete. A küldöttséggel együtt érkeztek és újságról érkezett hazánkba.

Kíséretében vannak, a Román NK első és meghatalmazott nagykövete, ahol a magyar és román határok földjén NK és a Román Munkáspárt zászlóit díszíti honfoglalásán Kádár János.

NYILATKOZATOT ÍRTAK ALÁ

a Román Népköztársaság kormánya és a Román Munkáspárt, valamint a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány és a Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttségeinek megbeszélései alapján

1958

„ellenforradalmárok felelevenítették az úgynevezett határkérdést”. Majd gyorsan hozzátette: „Megmondjuk világosan: nekünk semmiféle területi igényünk nincs: azt tartjuk, hogy Magyarországnak van éppen elég földje és népe, hogy azon - testvéri egyetértésben a szomszéd népekkel - felépítse a maga szocialista hazáját.”

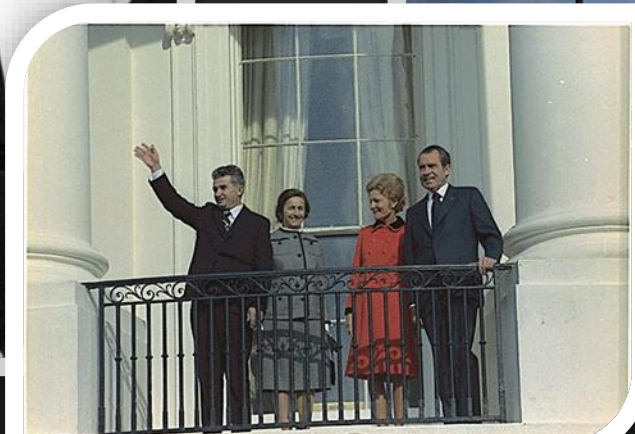
Kádár pohárköszöntője számos „félreérthető” passzust tartalmazott: „Itt laknak magyar származású emberek is [...], a nacionalizmus mélyen él az emberek gondolkodásában,[...] a magyar államot érdekli, hogy mi történik a határon túl élő magyar származásúakkal, de persze érdekli a cseh, a szlovák, a román dolgozók sorsa is.”

1977

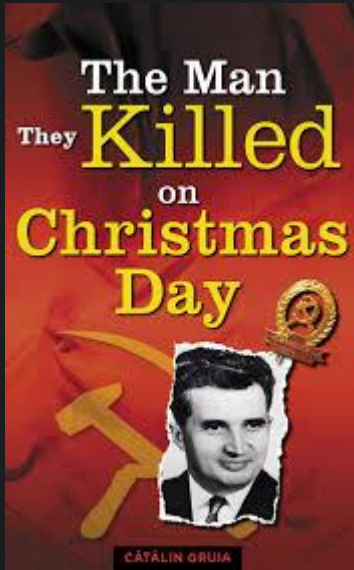

A Népszabadság:

„A nemzetiségek – az illető országok állampolgárai – problémáinak megoldása a két ország mindegyikének belső ügye és felelőssége. Ugyanakkor hangsúlyozzák annak jelentőségét, hogy a két szomszédos állam nemzetiségei mind nagyobb mértékben töltsék be a híd szerepét a magyar és román nép közötti közeledésben.”

ARANYAJTÓK REJTEKÉBEN – A ROMÁN DIKTÁTOR HÉTKÖZNAPJAI 20:00

Ebben a hangulatban a magyar színházak, együttesek, kiállítók, művészek meghívása Romániába teljességgel megszűnt. A szimbolikus harcban kevés magyar író, művész publikálhatott, állíthatott ki Magyarországon, vagy küldhetett kéziratot. Egyedül talán Sütő darabjait játszották a magyarországi színházak. 1986-ban mutatták be az Advent a Hargitán című darabját, két évvel később pedig az Álomkommandót, mely egy náci koncentrációs táborban játszódik és nyilvánvaló utalásokat tartalmazott a román diktatúrára vonatkozóan.

Kürti véleménye, hogy ezek a darabok tovább növelték a két ország közötti feszültséget és az erdélyiség, az erdélyiek "ünneplésével" tovább segítették a nemzeti identitás újra/építését. Ugyanakkor mások, akiknek a neve az emigráns körökben vagy a nyugati médiumokban nem forgott, ezáltal háttérbe szorultak (CSA: ez a dilemma megjelenik más irodalmároknál is, pl. a Wass Albert jelenség kapcsán).

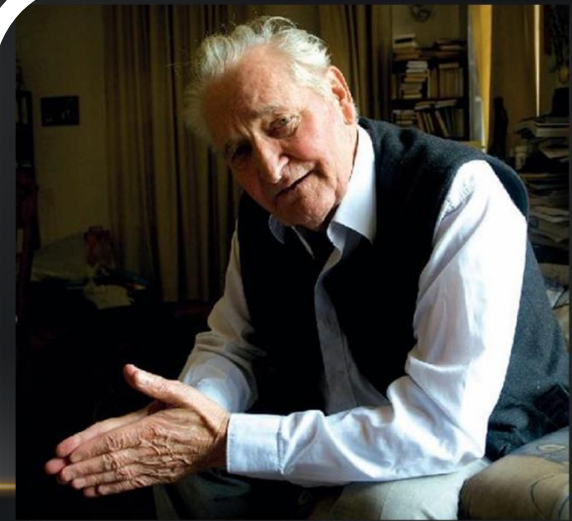

Mindezek révén Romániával és az Erdéllyel kapcsolatos távolságérzetet állami szinten is erősítették és itt van jelentős különbség az Edwin Ardener által használt távoli vidékek (remote areas as cultural concepts) fogalma között, hiszen az ő olvasatában a távolságot ezen vidékekkel kapcsolatban kívülről kreálódik, elsősorban a hozzá tartozó kulturális központ révén.

A nyolcvanas években Budapestről nézve Erdély valóságosan is távoli helyként pozícionálódott. A román vezetés vizakövetelményeivel, az utazások megszigorításával, a beutazók szigorú megfigyelésével Erdélyt még távolabbi helyé tette. (mint az a nacionalista, idealista nemzeti diskurzusból következne)

*nulla nulla hatvanöt hetvenhárom
mint egy tetovált reszketeg
deportált mormolom memorizálom
az írógép-szériaszámom*

Kányádi Sándor - Elrontott rondó

A közösségi öntudat és az erdélyi magyarság iránti szolidaritás érezhetően emelkedett és a növekvő értelmiségi kivándorlás révén nyomás nehezedett a magyar kormányra, hogy komoly lépéseket tegyen az erdélyi magyar kultúra és az emberi jogok megvédése érdekében.

A belpolitikai folyamatok és a nemzeti elit mindennapos kritikája miatt a magyar külügyminiszternek lépnie kellett és elítélte a Ceausescu-vezetés terveit, melyek között nagy ipari centrumok kialakítása, az erdélyi falvak konszolidálása, az erdélyi magyar örökség megsemmisítése szerepelt. Engedve a nemzetközi és belpolitikai nyomásnak 1988-ban Ceausescu és Grósz Károly Aradon találkozott. A Debrecen-Nagyvárad találkozót követően ez volt az első államközi találkozó. Inkább komédiába illő volt az esemény és nem is született megoldás, egyezmény baráti együttműködés ügyében a román állam kisebbségpolitikáját vagy a magyar állam be nem avatkozását illetően

25 perc – 2,5 óra

Grósz tudomásul vette, hogy a településrendezés nem falurombolás, elfogadta, hogy a falurombolás elleni budapesti tüntetésre válaszul bezárt kolozsvári főkonzulátus kiutasított diplomatáit le kellett volna tartóztatni, nem pedig csak kiutasítani. És amiatt sem akadékoskodott, hogy nem nyitják meg a Magyar Kultúra Házát Bukarestben. (Index, 2008)

Ceausescu:

„Vannak olyan kérdések, amelyekben nézetkülönbségek maradtak. Abban egyeztünk meg azonban, hogy előtérbe kell helyezni azokat a témákat, amelyekben azonos vagy nagyon közeli az álláspontunk.”

Grósz:

„Voltak feszültségek, vannak nézetkülönbségek, amelyek zöme a múltból fakad, abból táplálkozik. A szocializmus ma még nem tudta mindezeket a problémákat feloldani.”

„A romániai településrendezés tervéről szólva rámutatott: a házigazdák beleegyeztek abba, hogy küldöttséget küldjünk tanácsi és más szakemberekből a helyzet tanulmányozására. Ez is hozzájárulhat ahhoz, hogy eloszlassunk mindent, aminek nincs létjogosultsága, és a valódi problémákról kezdjünk beszélni.”

**MENTSÜK MEG
VERESPATAKOT**

A szerző véleménye szerint az Erdély-kép változásában 2 fontos tényezőt kell kiemelni:

1. Nyugati emigráció aktivitása
2. Táncház-mozgalom

The New York Times

The American-Transylvanian Federation és a Hungarian Human Rights Committee. Az Amerikai Erdély Szövetség 1930-60 között politikailag aktív egyéneket egyesített, aki a trianoni döntéssel elszakított országrészek magyarságával szembeni atrocitások ellen emelték fel a hangjukat.

Az első "sajtótámadásra" 1976. májusában került sor, amikor is a New York Timesban megjelent egy hirdetés, miszerint "kulturális népirtás" folyik a román állam részéről, az erdélyi magyar kisebbség ellen. Így, ilyen hangnemben senki sem mert megszólalni korábban. A rákövetkező két évben a CHRR nagy tüntetéseket szervezett, az egyiket éppen a conducator amerikai látogatására időzítve. Magyarok tízezrei vettek részt a tüntetésen, erdélyi városok nevét tartalmazó transzparenszekkel és Ceausescu-t vérszomjas diktátornak mutatták be. A CHRR vezetősége pontosan ismerte Erdély hollywoodi képét, illetve tudatában volt a populáris kultúra erejével. Az egyik transzparens felirata pl. ez volt: Dracula él!. Tiszta, egyértelmű utalás volt ez arra vonatkozóan, hogy a román hatalom az egyetlen felelőse a Romániában kialakult kisebbségi helyzetnek. A tüntetésen a közönség a magyar és a székely himnuszt énekelte

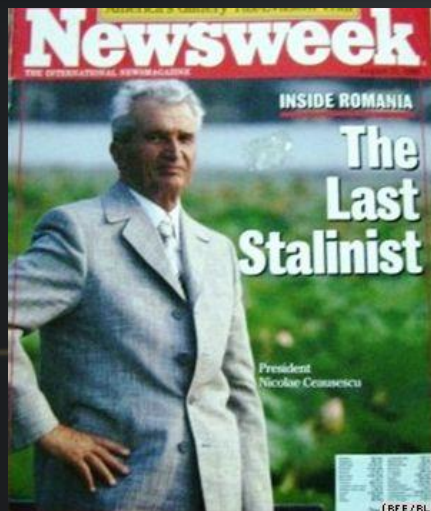
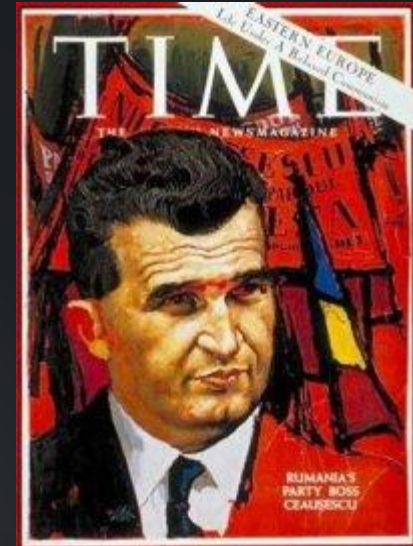
<http://www.hhrf.org/dokumentumtar/>

In 1968, I was elected to Congress from the 17th Congressional District in Manhattan, known as the Silk Stocking District. My interests in Washington were diverse, ranging from mass transit to foreign affairs and human rights. On May 7, 1976, I opened The New York Times in my office on Capitol Hill and saw a full-page advertisement paid for by the Committee for Human Rights in Romania. The ad recounted acts of repression by Nicolai Ceausescu, the Communist dictator of Romania. My interest was piqued, and I wrote a letter to the Committee asking for more information. Congress was scheduled to renew Romania's "Most Favored Nation" status which would allow it special trade benefits and was, as I recall, the only Communist country to be so favorably treated.

Ed Koch 1977-89 között volt New York polgármestere

1987 októberében az amerikai Szenátus Külkereskedelmi Albizottsága felfüggesztette Románia kiváltságait, elismerve a súlyos emberi jog sértéseket, melyet a román állam követett el. 1988. június 27-én a Románia-ellenes június 27-i budapesti tüntetésnek is köszönhetően, titkos szavazással a Szenátus eltörölte a Románia gazdasági és kereskedelmi kiváltságait. Az ok: az emberi jogok megsértése és vallási üldöztetés.

A Táncház-mozgalom

A nemzeti identitás és szolidaritás ügye, az erdélyi rokonok látogatása a szocializmusban nem volt a hivatalos média, a hivatalos "elvtársi" tudat része, a szocialista kormányok nem támogatták azt. A 70-es évek közepén jelennek meg a jelek nyilvános eseményen, amikor a táncház mozgalom útjára indul (a táncházakat a mezőségi Székről eredeztetik). **A mozgalom egy olyan társadalmi folyamat része, melyben a népi irodalmat, a parasztságot, Erdélyt egységes gondolatrendszerre gyúrta a nemzeti egység, a nemzeti identitás jegyében.**

Eltekintve a nemzeti karakterektől, a mozgalmat leginkább **népi regionalizmussal** lehet leírni, elsősorban azért mert **speciális területi és paraszti kulturális értékekkel való azonosulás jellemezte**. Ellentétben a korábbi irodalmi népiességgel mely a magyarság megteremtésében az elitista értelmiséget orientálta, ez az újfajta népiesség nem volt nyíltan politikai jellegű. **A mozgalom a határon túl élő magyarok kulturális értékeire fókuszált.**

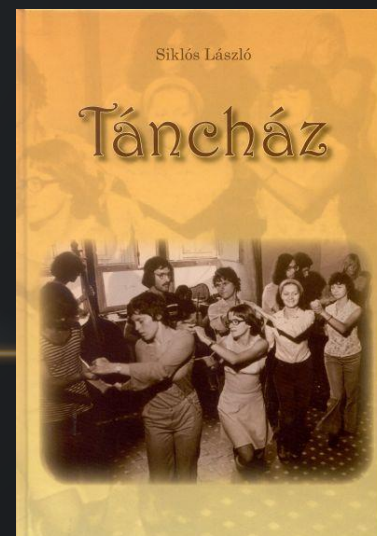
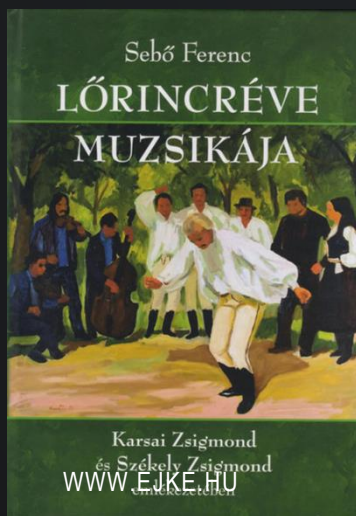
A néptáncra szakosodott klubok látogatása, a népdalok éneklése, az erdélyi viseletek által a határon túli magyarokkal való **azonosulás** fejeződött ki.

- Egyre többen határozták el, hogy távoli falvakba, távoli helyekre utaznak el, hogy az újonnan felfedezett magyar örökség autentikus elemeit, mintáit saját környezetében láthassák. **1972-ben nyílt meg az első budapesti táncház**, innen számítjuk a mozgalom indulását. Lelkes táncosok, koreográfusok, énekesek, zenészek népszerűsítették és tanították az erdélyi zenét és táncokat.
- A kodályi instrukciókat követve a következő gondolat kezdte uralni a mozgalmat: **újra felfedezni az igazi, autentikus, fertőzetlen népi kultúrát és tradíciókat. A kodályi tiszta forrás, a népi múltat meg kell határozni, megőrizni és tovább kell örökíteni.** Ennek a jegyében indítja a magyar televízió a Röpülj Páva című műsorát, melyet milliók kísérik figyelemmel és ennek hatására Páva klubok, kórusok, együttesek alakulnak.

A 80-as évek elejére a mozgalom képes volt egy erős kulturális és politikai erővé fejlődni, a magyar nemzeti identitást érintően. Ebben az időszakban válik a nemzeti tudat számára fontossá a határon túli magyarság helyzete. Így az erdélyi népi, paraszti tradícióból kölcsönzött minták stb. révén a táncklubok tulajdonképpen kormányellenes, antikommunista mozgalom részeivé válnak. Kezdetben csak nagyon finoman, de a mozgalomhoz tartozó értelmiségiek nyomására a magyar kormány változtat a Ceausescu-rezsimmel kapcsolatos álláspontján.

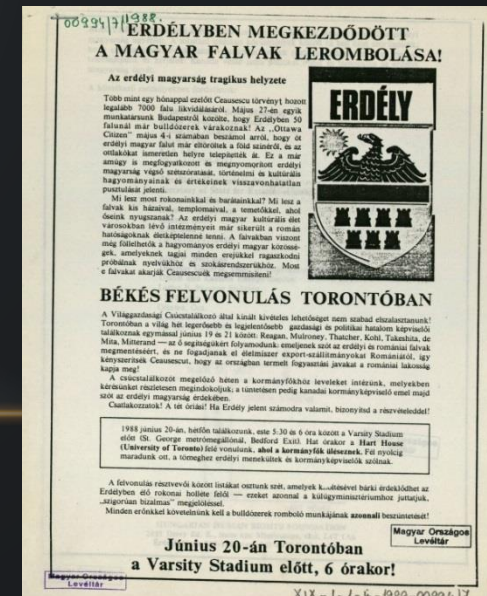
A táncház mozgalom résztvevői lassan-lassan elkezdtek feszegetni olyan kérdéseket, hogy honnan és kitől is erednek ezek a táncok, ezek a dallamok. Ez tekinthető a 70-es évek egyik kulcsememényének, amikor is a mozgalom politikai jelleget kezd ölteni. A táncházak programja kiegészül az új népi írók, költők, művészek és a világháború alatt, vagy azt követően áttelepült erdélyi magyarok vendégszereplésével (elsősorban bukovinai székelyek, moldvai csángók)

Megújított nemzeti mitológia

Nehéz körülményeiknek köszönhetően nem teheték fel azt a kérdést, hogy valóban így áll a dolog, illetőleg nem törődtek a kérdés ideológiai hátterével. **A paraszti kultúra ideológiai felértékelődése megfigyelhető a románok esetében is, például Máramaros viszonylatában, amikor a román civilizáció bölcsőjeként beszélnek a területről.**

A 80-as évek közepére a magyar népi értelmiség - akik közül sokan, köszönhetően a tánckluboknak, szimpatizáltak Erdéllyel - komoly politikai erővé vált. Mikor a diktátor nekikezdett a "faluprogramja" megvalósításának a népiek azonnal akcióba fogtak és nagy tömeget mozgósítottak, tüntetést szerveztek a román nagykövetség elé, nem csak Budapesten, hanem más európai városokban is.

1989 után

A 89-es forradalmi események látszólagos egységét követően a román-magyar helyzet visszaáll a korábbi feszültségekkel teli szintre, amikor az a tét, hogy minden nemzet megtalálja és újra táplálni kezdje a kommunista-fertőzéstől mentes gyökereit.

Smith nem tagadja a nemzeti közösség képzelt jellegét, és a mítoszok, kulturális, ideológiai elemek egységesítésének mesterséges természetét, ugyanakkor "ezek az elemek mind a honfitársak, mind a kívülállók számára egy nemzetképet alkotnak és ennek folyamán alakul ki a nemzet maga. A jelölő és a jelölt összekeveredik, ahogy a képzelet és a valóság is. Végére is a nemzet nem létezik a saját elképzelésén, saját reprezentációin kívül. (?)

Ardener: a felfedezések kora megmutatta, hogy a távol a képzelet és a valóság keveréke. Erdély, mint valóságos és mint képzeletbeli hely (Drakula világa és a Hamelin gyermekeié) egyaránt jelen van és vele kapcsolatban a nemzeti oldali idea speciális elvárásokkal, képzetekkel stb. bír....

A fő kérdés mivel bővítjük a NEMZET KÉPZELETÉT!

"ERDÉLY ELVÁRÁZSOL"
TÁJEGYSÉGEK: CSÍK | GYERGYÓ | KÁSZON | MEZŐSÉG | SZILÁGYISÁG | KALOTAYTÉZ

DIÁKTÁBOR
HELYSZÍN: SZÉCSENY (CSÍKSZEREDA)
2012. JULIUS 9-14.

ERDÉLY ELVÁRÁZSOL
DIÁKTÁBOR

ISMERD MEG ERDÉLY TÁJEGYSÉGEIT
• JELLEGZETÉSIÉGEK
• ÉPÍTÉSZET
• HAGYOMÁNYKINCSEK
• NÉPMŰVÉSZET
• MESTERSÉGEK
• ÉZEK

ALKOSS ÉS TANULJ
• KASTÉLYKERT-TERVEZÉS
• FÁTEMPLOM-ÉPÍTÉS
• BÚTOR- ÉS GYAPAJAPÉRTÉS
• JELLEGZETÉSI ÉTELEK ELKÉSZÍTÉSE
• BOKLITÓRA-TERVEZÉS

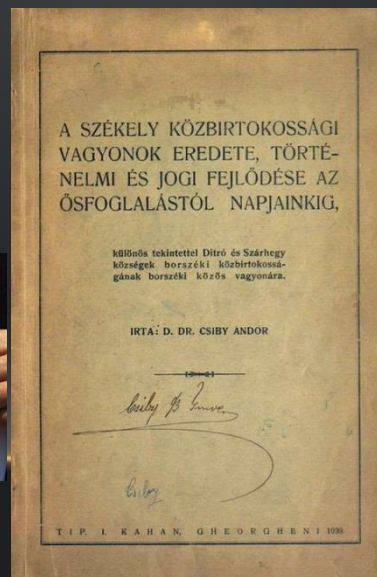
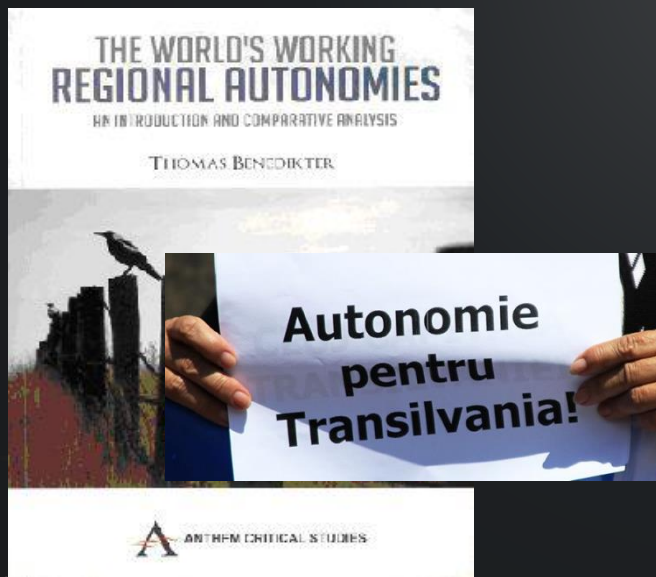
GYERE EL!

ÉREZD JÓL MAGAD

Nyilvánvaló, hogy az erdélyi magyarokhoz társított állandó élet-halál harc fenntartása nem szerencsés. Elsősorban az autonómia-küzdelem kapcsán van nagy jelentősége, ahol higgadt, józan, tárgyilagos tárgyalási stílusra van szükség. Fontos, hogy minél többen saját tapasztalatok alapján alakítsák ki Erdély-képüket, (Csoóri vers!) ebben a vonatkozásban persze kérdéses, hogy akarunk-e részletes ismereteket szerezni.

a valóságos, vagy csak a képzeletbeli Erdélyt tekintjük a magyar kultúra különleges értékének?

mivel bővítjük a NEMZETÜNKRŐL KIALAKÍTOTT KÉPZELETET/ÜNKET?

A modernisták (K. Deutsch, H. Kohn, E. Kedourie, E. Gellner, T. Nair, H. Seton-Watson, and C. Tilly) azt feltételezték, hogy a nemzet egyszer létrejött, valós kulturális és hatalmi közösségként, körülhatárolt, egyesítő, stimulált, mesterkélte.

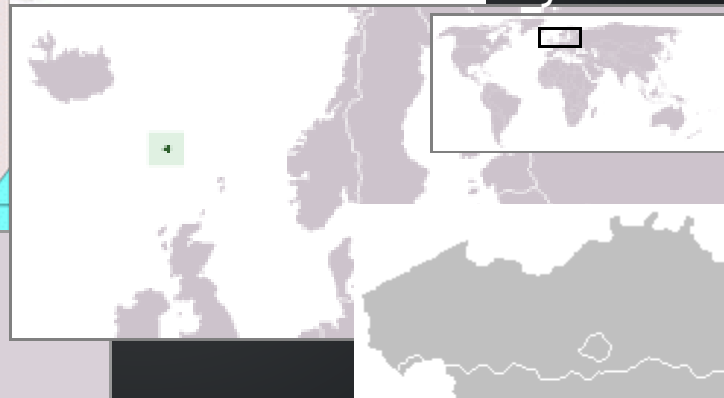
A posztmodern gondolkodók számára (E. Hobsbawm and B. Anderson), a nemzet társadalmi erő, összetett alkotás, amit a széles spektrumú kulturális forrásokból származó elemekből tákolnak össze.

The working autonomies in Europe

Territorial autonomy as a means of minority protection and conflict solution in the European experience - An overview and schematic comparison

By Thomas Benedikter

A Székely Szabadság Napja

Marosvásárhely, 2014. március 10.

НҢԳԿԻ ՄԱՅԻՆԱԿԱՆ ԾՅՈՏԻ

SZÉKELY NEMZETI TANÁCS
CONSILIUL NAȚIONAL SECUIESC
SZEKLER NATIONAL COUNCIL

A SZÉKELYEK NAGY MENETELÉSE

2013. október 27-én Berecktól Kökösig

Bereck, Lemhény, Nyújtód, Kézdivásárhely, Csernáton, Dálnok,
Maksa, Eresztevény, Réty, Szentivánlaborfalva, Uzon, Kökösi

JELMAGYARÁZAT

- SZÉKEK HATÁRA
- FIÚ- ÉS TÁRSSZÉKEK HATÁRA
- SZÉKELYFÖLDI MEZŐVÁROSOK
- ⊙ SZABAD KIRÁLYIVÁROS
- ~ FOLYÓK
- * FELSŐ-FEHÉR MEGYEI TERÜLET

A SZÉKELY SZÉKEK BEOSZTÁSA

FIÚSZÉKEK

a - KERESZTÜR FIÚSZÉK

b - BARDÓC FIÚSZÉK

TÁRSSZÉKEK

1 - GYERGYÓSZÉK

2 - FELCSÍKSZÉK

3 - ALCSÍKSZÉK

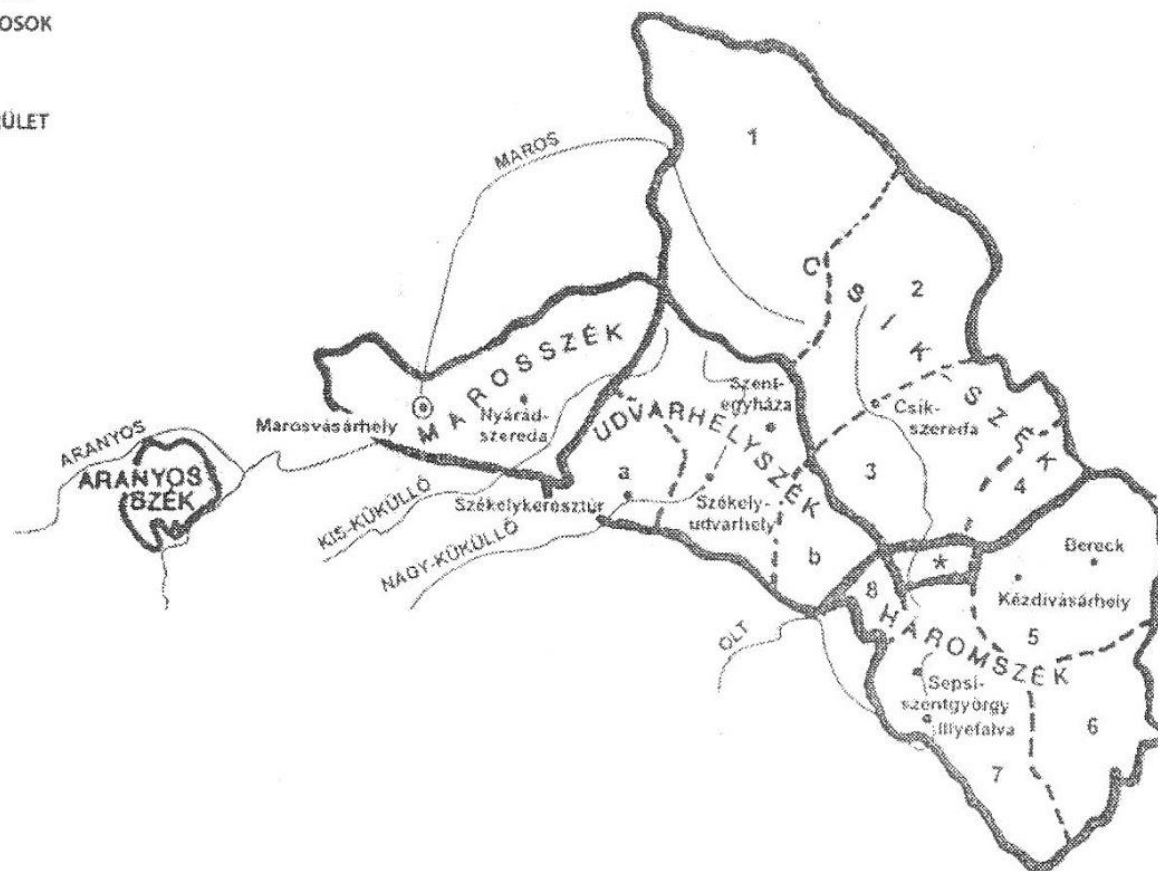
4 - KÁSZONSZÉK

5 - KÉZDISZÉK

6 - ORBAISZÉK

7 - SEPSISZÉK

8 - MIKLÓSVÁRSZÉK

ÉLET AZ AUTONÓMIÁBAN...

AZ AUTONÓMIA ÁRT
AZ EGÉSZSÉGNEK

Autonómiát Partiumnak

**Kalotaszegi
Magyar
Napok 2013.**

Bánffyújnyad • Május 31 - június 2.

Devolution and autonomy in Europe

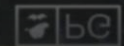
16th June 2012 - Szovata (Transylvania)

Csak az élővé, élhetővé tett Erdélyben van létjogosultsága az autonómiának – melyet nem egyetemi katedrákon és nem csupán a törvényhozásban kell kivívni, hanem a mindennapokban, ahol majd működtetni kell és minden egyes percben igazolni annak létjogosultságát.

2015. Október 25.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

